

Archeologienota Halle Wielewaallaan

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Kris VAN QUAETHEM

16-12-2017

Titel: Archeologienota Halle Wielewaallaan

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Kris Van Quaethem

Projectcode bureauonderzoek: 2017K107

Intern projectnummer: 2017.215

Locatiegegevens: Halle Wielewaallaan

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 141746,40 en Y: 157356,53; X: 141898,42 en Y: 157487,03

Kadastergegevens: Halle, afdeling 3, sectie H, 145G7, 145M4, 145L4, 145K4, 145G6, 145H4, 145P4, 145V4, 145T4 (zie figuur 7)

Topografische kaart: zie figuur 5 en 6

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Kris Van Quaethem (assistent-archeoloog) en Kurt Meurice (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Zelzate, 16/12/2017

© Acke & Bracke bvba, Leegstraat 170, 9060 Zelzate. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. HUIDIGE TOESTAND	7
2.2. GEPLANEDE WERKEN	9
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	10
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	10
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	12
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	14
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	15
2.4. HISTORISCHE SITUERING	18
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	24
3. SYNTHESE	26
3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	26
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	27
3.3. VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM	28
3.4. VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	28
3.5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	29
4. SAMENVATTING	32
5. BIBLIOGRAFIE	34
6. BIJLAGES	35

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een verkavelingsvergunning te Halle Wielewaallaan (provincie Vlaams-Brabant), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵ Omdat er een vermoeden bestaat dat er op een deel van het terrein een groeve of steenbakkerij was gevestigd, werd de milieudienst van de stad Halle gecontacteerd. Bij onderzoek van oude bouwdoSSIers en milieuvergunningen in de archieven werd hierover echter geen bijkomende informatie gevonden.

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen wordt afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

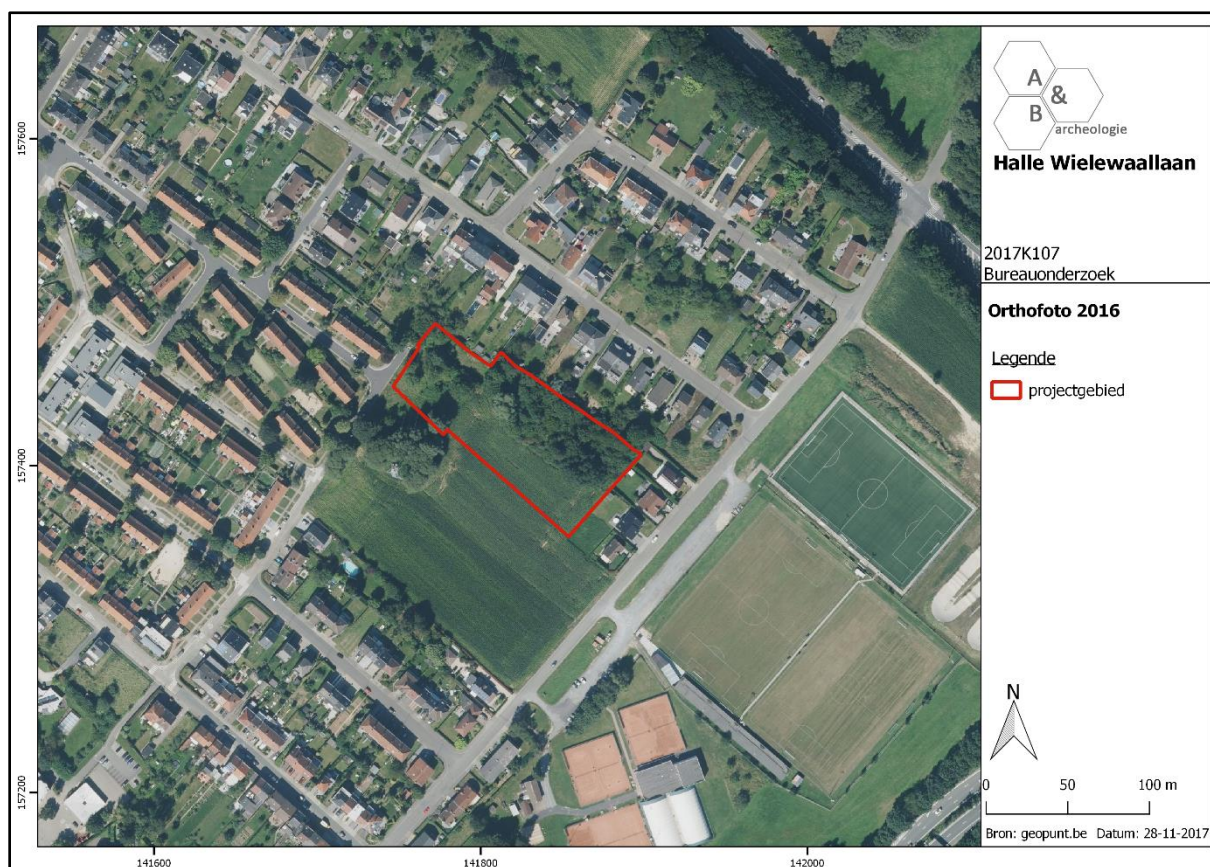
1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd, gezien de ligging van de site in een landelijke context, niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het plangebied, 8749m² groot, bevindt zich ten zuidoosten van de stadskern van Halle, tussen de Wielewaallaan in het noordwesten en de Eugène Ysayestraat in het zuidoosten. Het westelijke deel van de site is in gebruik als landbouwgrond, het oostelijke deel is begroeid met bomen. Langsheen de Wielewaallaan is een strook grasland met daarin enkele bomen aanwezig. Boven deze strook bevinden zich hoogspanningskabels. Er staan geen gebouwen op het plangebied.

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2016 (bron: geopunt.be).

Figuur 2 Zicht vanuit het noordwesten op een deel van het plangebied, gezien vanuit de Wielewaallaan (bron: <https://www.google.be/maps>).

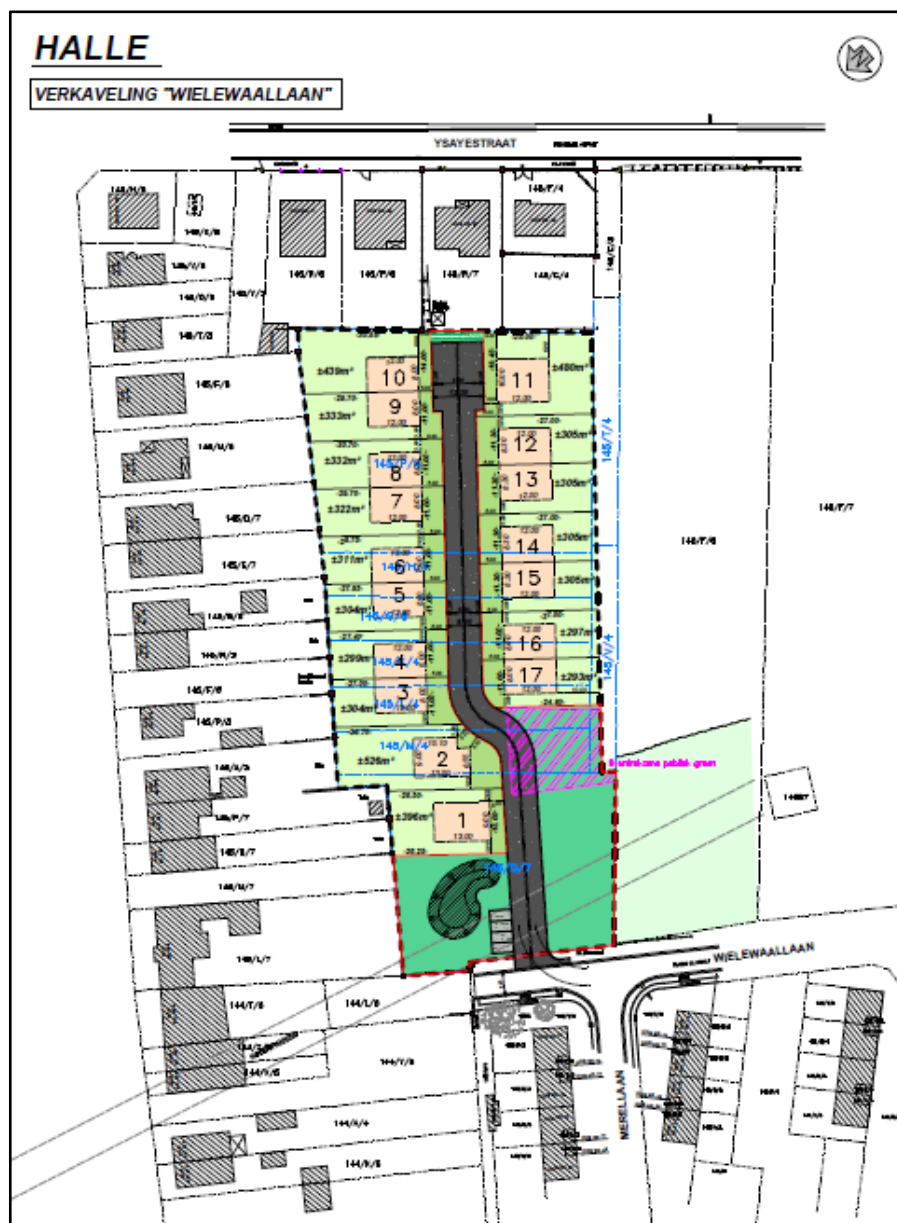

Figuur 3 Zicht vanuit het zuidwesten op de hoogspanningslijn die over het plangebied loopt, gezien vanuit de E. Ysayestraat. Het plangebied bevindt zich achter de woning rechts op de foto, de gronden op de voorgrond behoren hier niet toe (bron: <https://www.google.be/maps>).

2.2. Geplande werken

Alle begroeiing op het terrein wordt verwijderd. De site zal vervolgens verkaveld worden in 17 loten. Het verkavelingsplan is te vinden in bijlage, en is ook weergegeven op figuur 4. De woningen betreffen halfopen of open bebouwing. Er wordt een interne wegenis aangelegd die voor ontsluiting zorgt naar de Wielewaallaan. Bij elke woning komt een tuin. Langsheen de interne wegenis wordt in het noorden een kleine groenzone met een wadi ingericht.

Er kan vanuit gegaan worden dat de bodem van het totale plangebied ernstig verstoord zal worden: het voorafgaand rooien van de bomen, het bouwrijp maken van de percelen en allerhande werfverkeer, het optrekken van de woningen, het aanleggen van wegenis en nutsvoorzieningen en -leidingen en het inrichten van de tuinzones kent een diepe impact in de bodem en kan nefast zijn voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites.

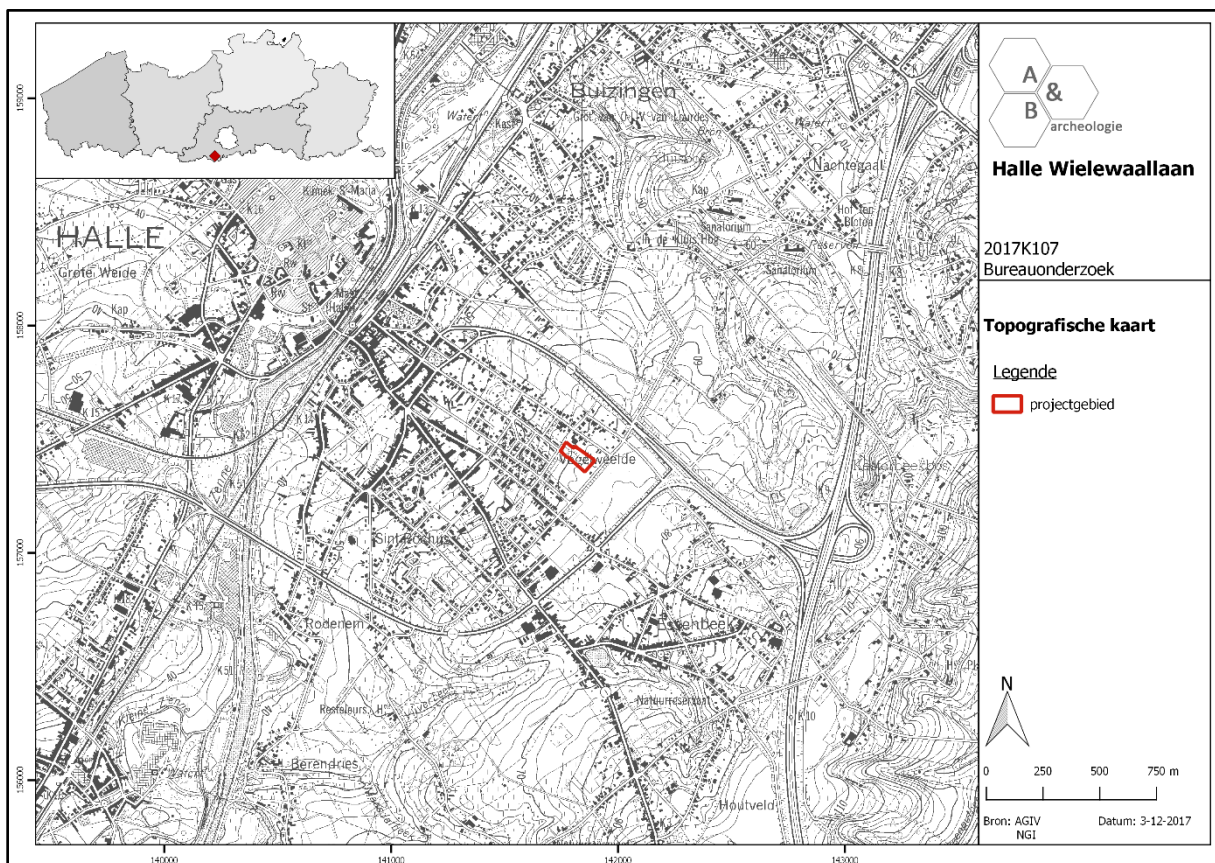
Figuur 4 Uitsnede uit het verkavelingsplan (bron: initiatiefnemer).

2.3. Landschappelijke ligging

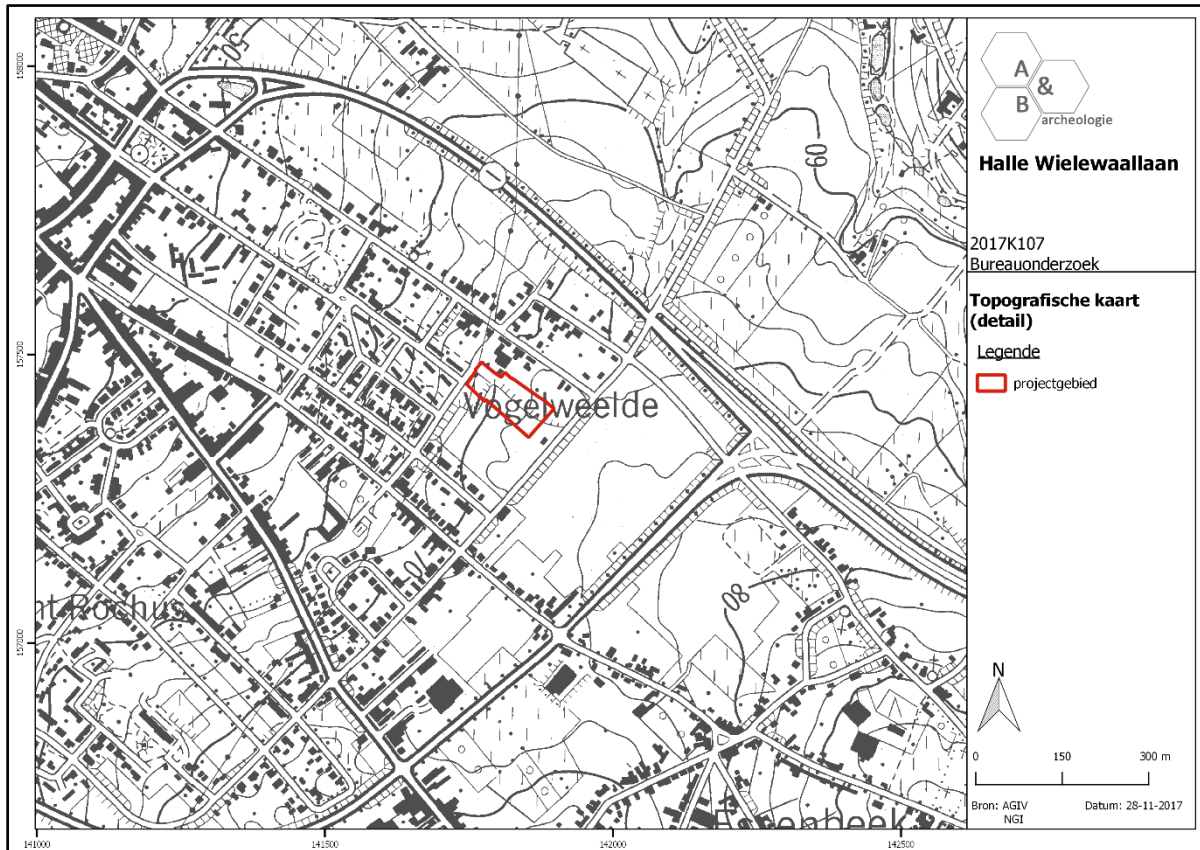
2.3.1. Topografische situering

Het projectgebied bevindt zich ten zuidoosten van de stadskern van Halle. Halle bevindt zich ten zuidoosten van Brussel, niet ver van de grens tussen Vlaanderen en Wallonië. Het plangebied ligt ingesloten tussen de Wielewaallaan in het noordwesten, tuinen van woningen langs de Villalaan en de Eugène Ysayestraat in resp. het noordoosten en het zuidoosten, en landbouwgronden in het zuidwesten. Langs de noordwestelijke hoek is een bosje aanwezig waarin zich een pyloon van de hoogspanningsleiding bevindt. De site maakt deel uit van een groter woongebied buiten de stadskern. Aan de overzijde van de Eugène Ysayestraat zijn sportvelden gelegen. Verder naar het zuiden loopt de snelweg E429 (Halle-Doornik), die ten oosten van het plangebied aansluit op de R0 (Ring rond Brussel).

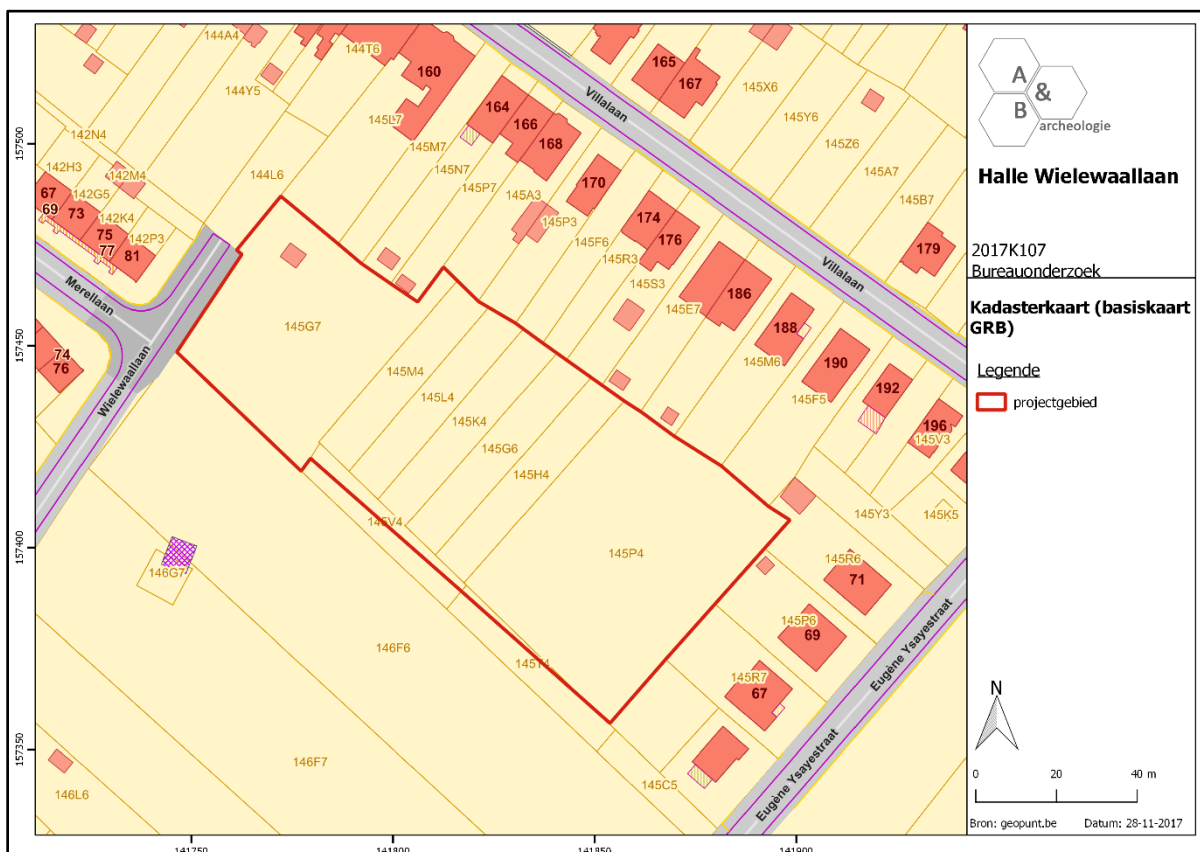
Op de bodemgebruiksaan kaart van 2001 staat het gebied volledig aangeduid als 'Akkerbouw', wat niet geheel overeenkomt met het huidige gebruik.

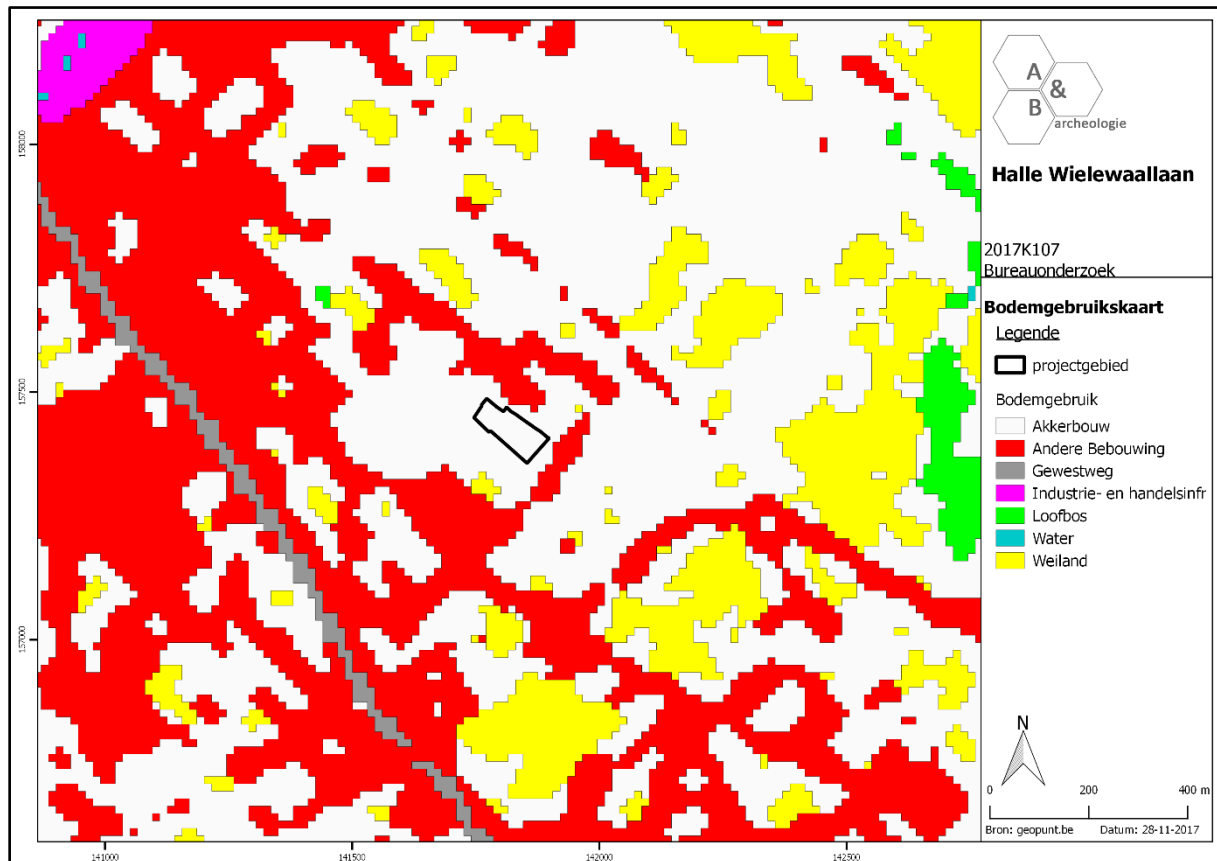
Figuur 5 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 6 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 7 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

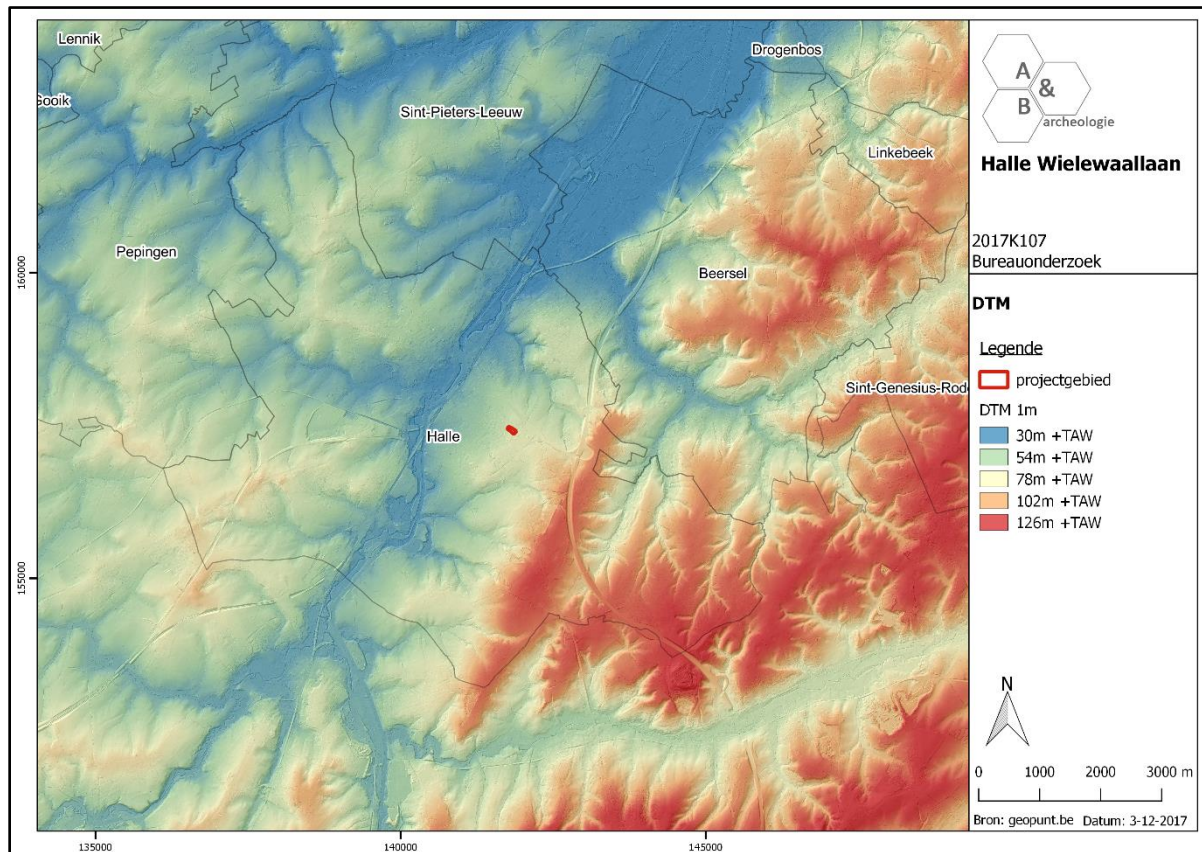

Figuur 8 Zicht op de bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

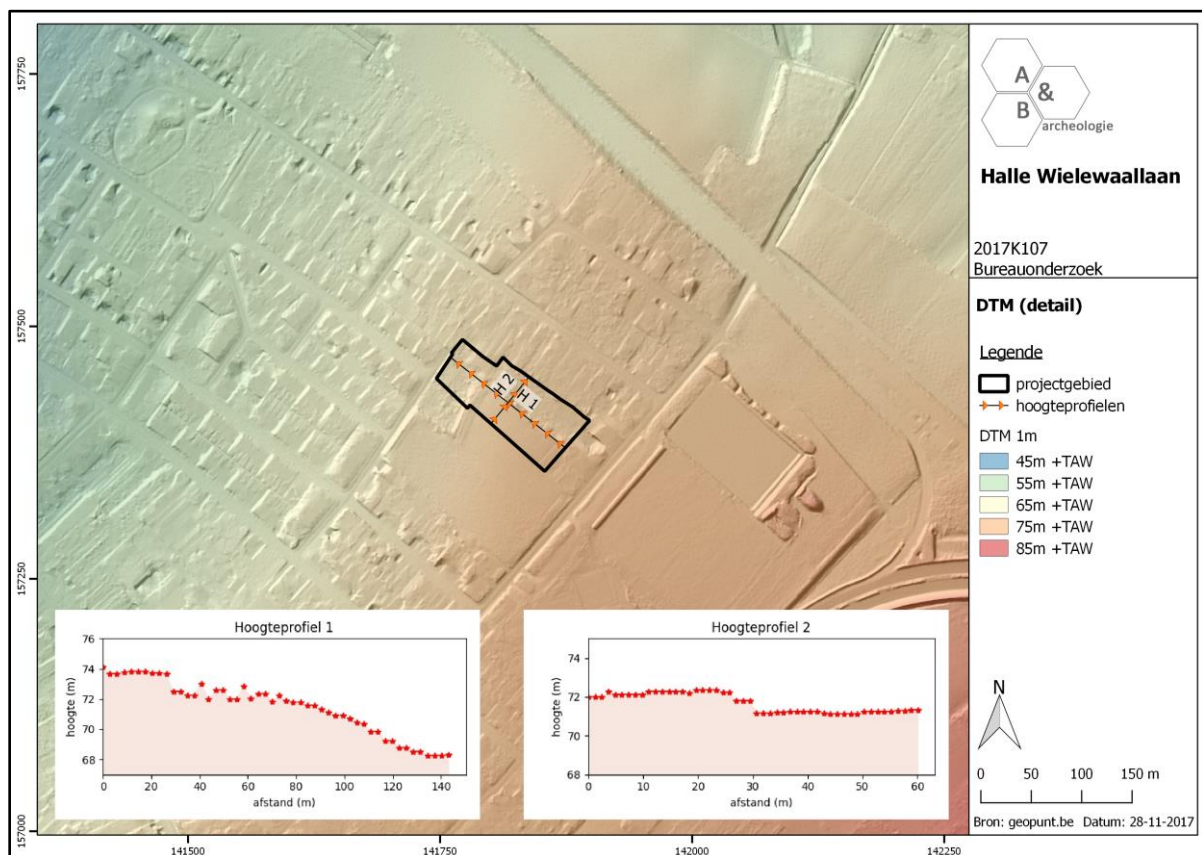
2.3.2. Landschappelijke situering

Halle is gelegen in de Zennevallei, aan de rand van het Pajottenland. De omgeving van de stad kent een golvend patroon, waarbij hogere gronden doorsneden worden door beekvalleien. Op het digitale hoogtemodel is de lager gelegen Zennevallei, die uitwaaiert naar het noorden op, duidelijk zichtbaar. Ten zuidoosten van de stad en het plangebied zijn op de rechteroever van de Zenne enkele hogere heuvels gelegen. Het plangebied bevindt zich buiten de Zennevallei, op hogere gronden ten oosten ervan. Het terrein kent een sterk dalend verloop van zuidoost naar noordwest: over een afstand van 140m daalt het maaiveldniveau van +74,00m TAW naar +68,00m TAW. De zuidwest-noordoost doorsnede toont een vlak verloop, echter met een duidelijk verschil en scherpe grens van 1m tussen de westelijke (+72,00m TAW) en de oostelijke helft (+71,00m TAW). Duidt deze grens en lagere ligging op een vroeger gebruik van het oostelijke deel als ontginningsgrond?

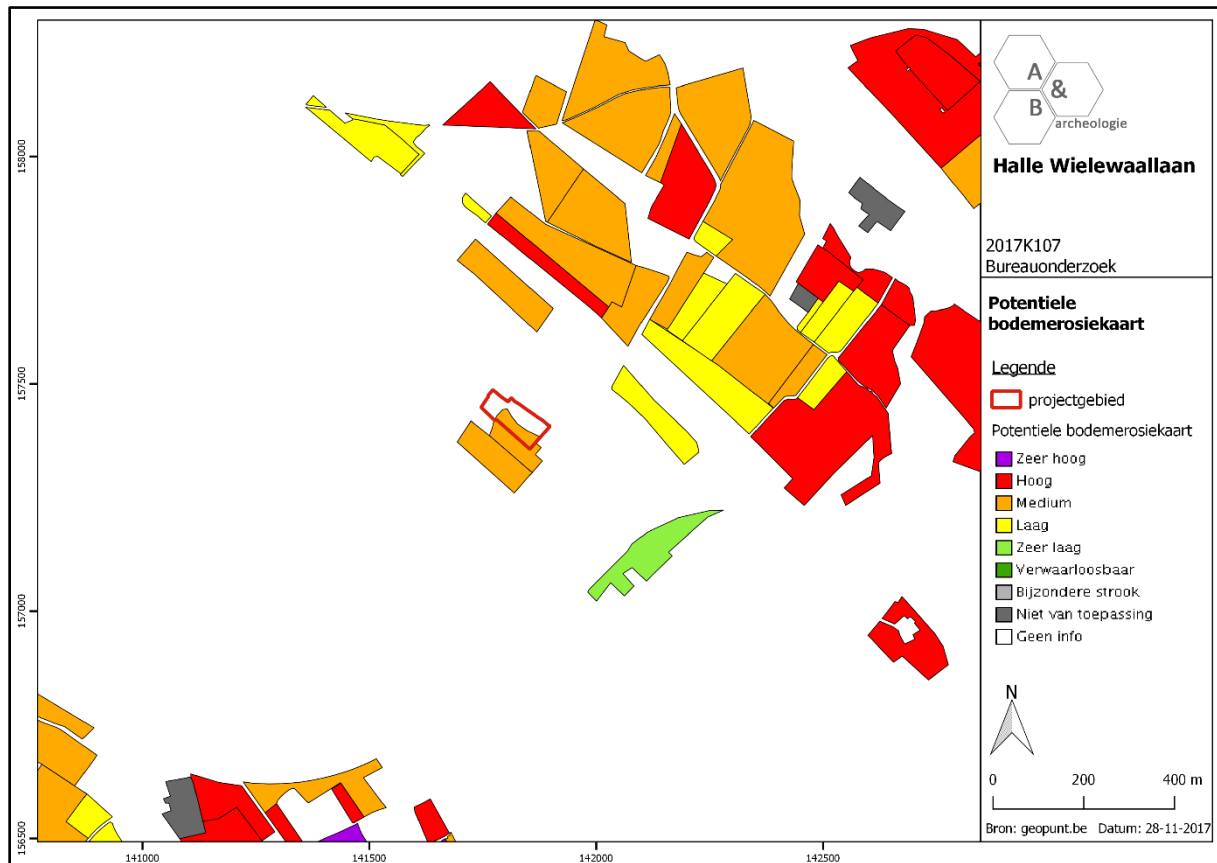
Op de potentiële bodemerosiekaart is de westelijke helft van het plangebied (landbouwgrond) oranje ingekleurd, wat wijst op een medium erosiegraad. De oostelijke helft (bebost) is wit ingekleurd, wat betekent dat er geen info voorhanden is.

Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, meer in detail (bron: geopunt.be).

Figuur 11 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

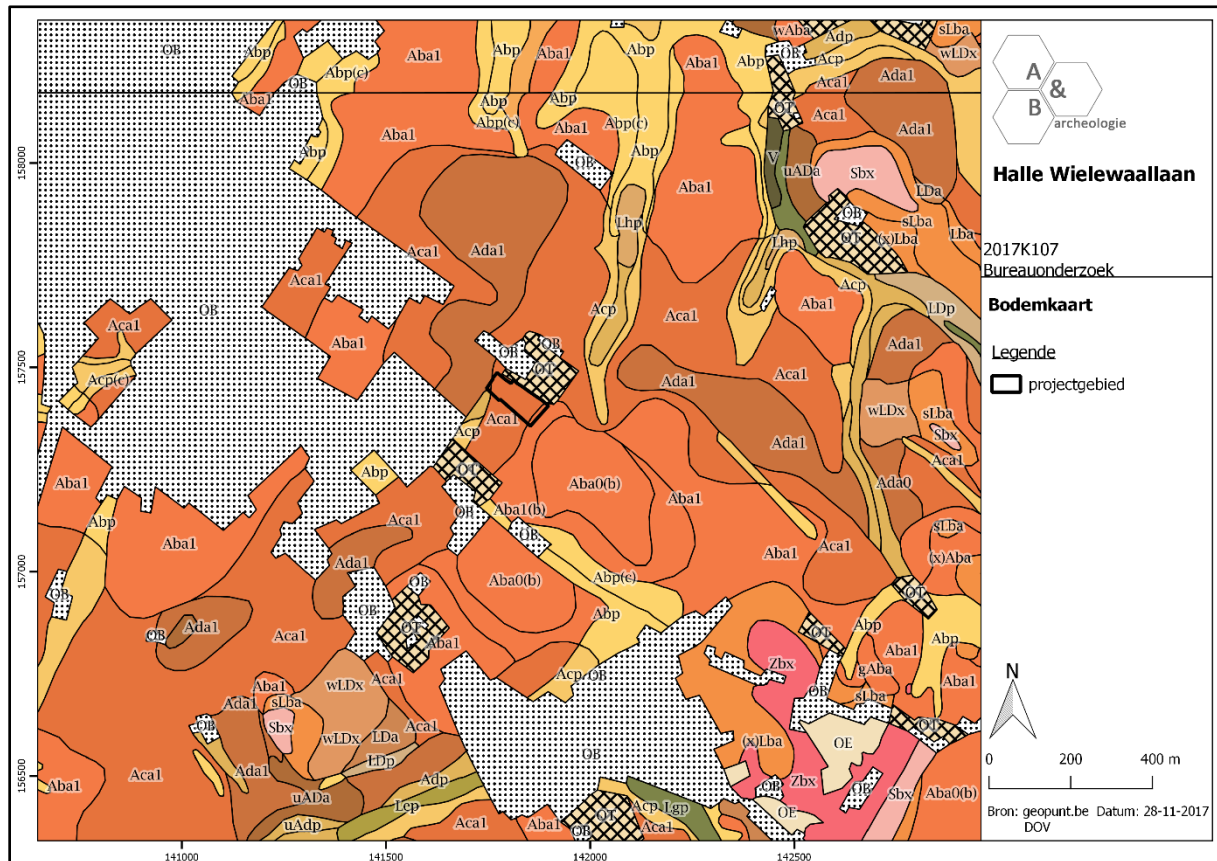
2.3.3. Bodemkundige situering

Afgaande op de bodemkaart wordt voornamelijk een Aca1 bodem verwacht worden binnen het plangebied: matig droge leembodem met textuur B horizont. Deze matig droge leemgronden vertonen een gleyhorizont op matige diepte. De meer geërodeerde Aca1 gronden komen voor op hellingen of in de nabijheid van Tertiaire ontsluitingen, waar zich dan ook een substraat kan manifesteren. Ten zuiden bevinden zich Aba1(b) gronden (droge leembodem met textuur B horizont), ten noorden Adp gronden (matig natte leembodem zonder profiel).

Vlak ten noordoosten van het plangebied wordt een OT bodem aangegeven, dit zijn sterk vergraven gronden waarvan het bodemprofiel door menselijk ingrijpen is gewijzigd of vernietigd. Dit is mogelijk een aanwijzing van een vroegere ontginningszone nabij het plangebied; de vraag kan gesteld worden of de bodemkaart hier wel accuraat genoeg is en dat de grens van deze OT-gronden niet wat meer naar het westen moet opschuiven, gelijklopend met de scherpe grens tussen het westelijke en oostelijke deel van het plangebied.

Het oostelijke deel zou inderdaad volgens mondelinge informatie van buurtbewoners vroeger in gebruik zijn geweest als groeve of steenbakkerij. Concrete bewijzen hiervoor werden echter niet teruggevonden, ook niet na navraag bij de milieudienst van de stad. In mei 2017 werd er een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd op het terrein om de grondkwaliteit – rekening houdend

met het vermoeden dat er een opgevulde groeve kon aanwezig zijn – na te gaan. Hierbij werden 3 boringen gezet, waarbij geen verontreiniging werd vastgesteld. Van deze boringen was echter enkel boring 2 gelegen binnen de contouren van de oostelijke lager zone, de andere 2 lagen op het westelijke deel van het plangebied. In de boorbeschrijvingen van alle 3 de boringen wordt de bodem tot op een diepte van 4m beschreven als ‘zand’.⁶ Dit oppert enkele vragen: is de bodemkaart, die hier leemgronden situeert, niet correct? Werden de boringen niet zorgvuldig beschreven? Of was er effectief een groeve was op deze plek, die verder doorliep naar het westen dan de huidige scherpe grens laat vermoeden, die na opgave is opgevuld met zand?

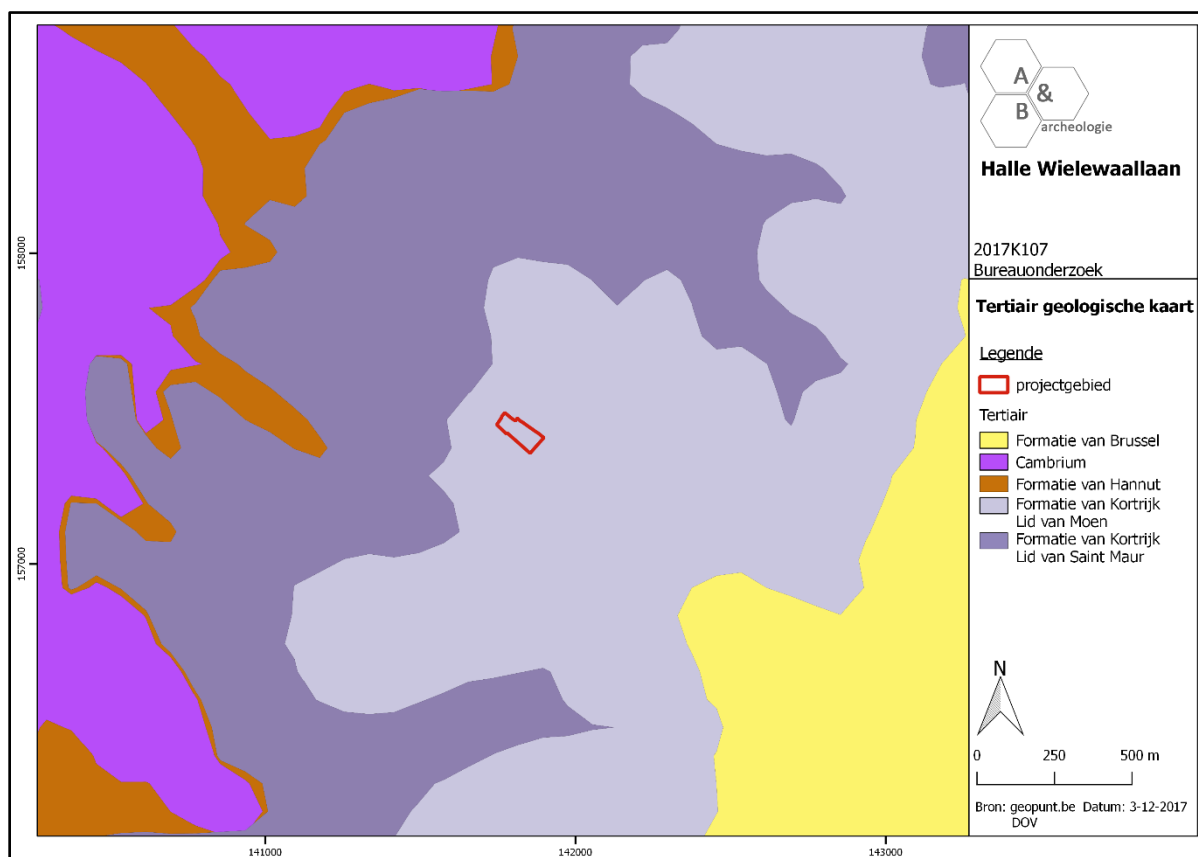
Figuur 12 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

2.3.4. Geologische situering

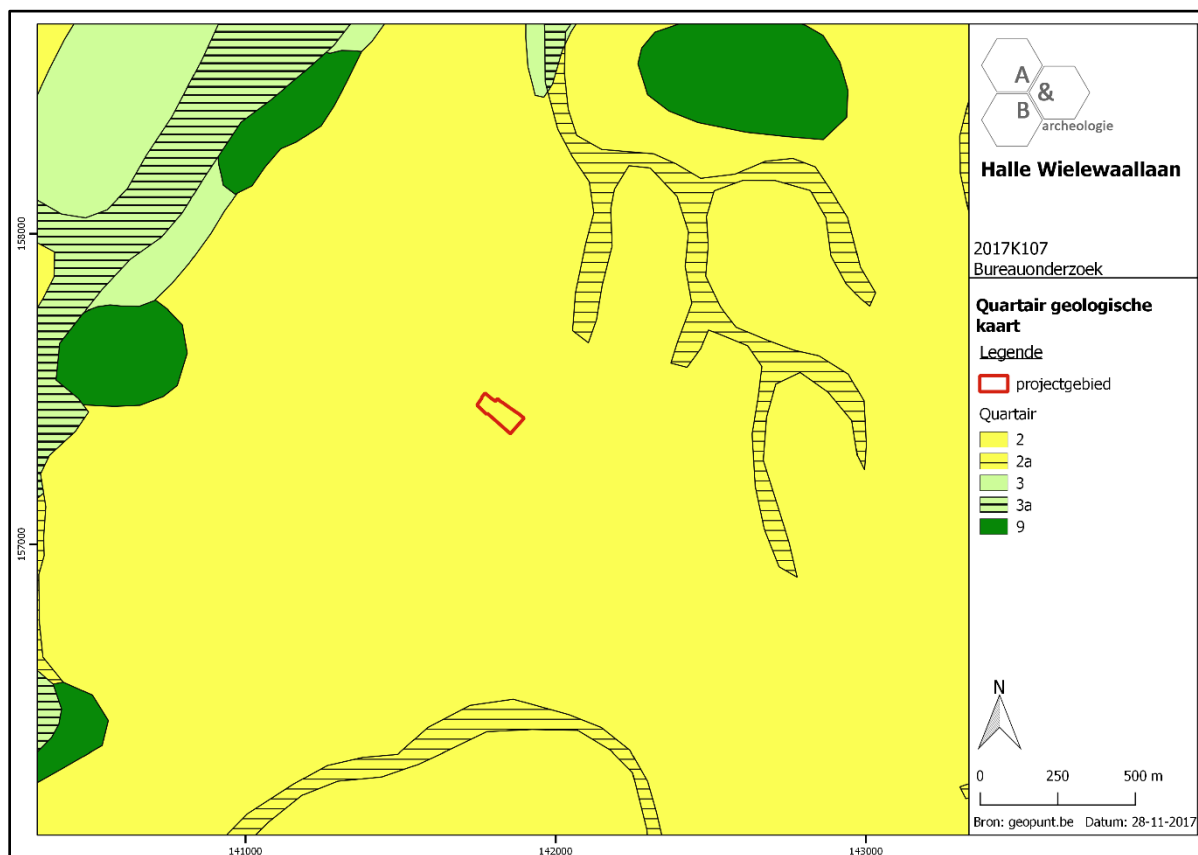
De tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit de Formatie van Kortrijk, Lid van Moen: grijze klei tot silt, kleihoudend, kleilagen; Nummulites planulatus. De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied bestaat uit het type 2 omschreven als volgt: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (2).

De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

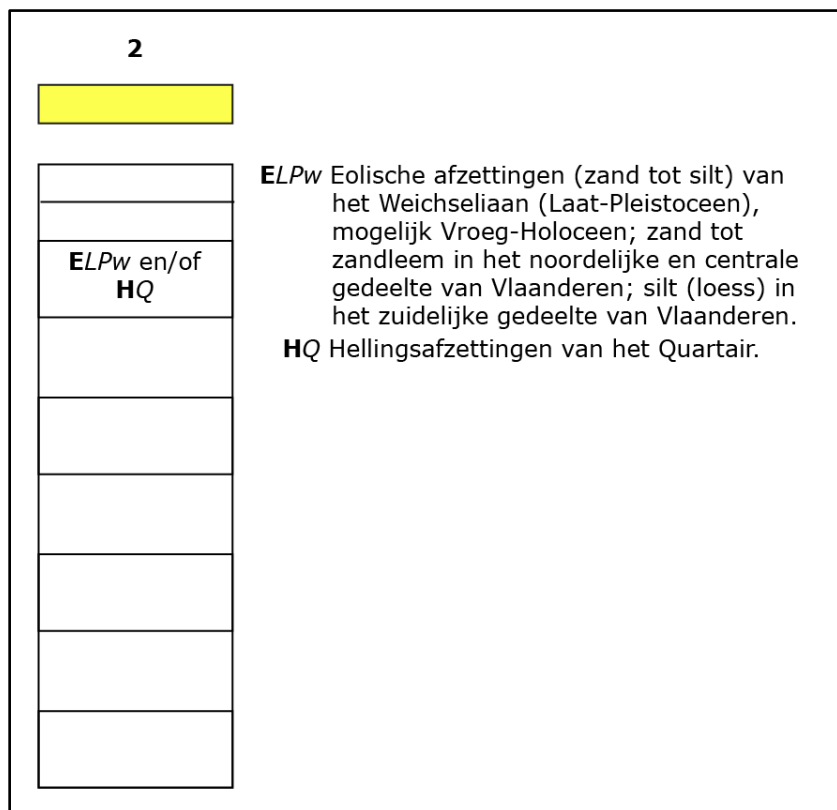
⁶ ENVIROSOIL NV, Verkennend bodemonderzoek. Bouwbedrijven Durabrik. Wielewaallaan – 1500 Halle, Mei 2017, EB1704/051.

Figuur 13 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 14 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 15 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering⁷

Hoewel gelegen op enige afstand van het plangebied, wordt de algemene historische ontwikkeling van de stad Halle hieronder beknopt beschreven.

Halle wordt voor het eerst vermeld in 1152 als 'Hallensis' en ontstond op de plaats waar uitlopers van heuvelkammen aan de weerszijden van de Zenne elkaar zeer dicht naderen. Van oudsher stond haar grondgebied onder voogdij van de Sint-Waltrudisabdij te Bergen. Na usurpatie van het gezag door wereldlijke heren maakt Halle tot het einde van het ancien régime deel uit van het graafschap Henegouwen. In 1225 worden aan Halle de stadsrechten verleend door Johanna, gravin van Vlaanderen en Henegouwen. De eerste stadsomwalling dateert van de 13de eeuw, de laatste werd voltooid in 1387. Tijdens de 13de, 14de en 15de eeuw kende Halle een gestadige groei, voornamelijk als handelscentrum en bedevaartsoord, dankzij het bezit sinds 1267 van een miraculeus Mariabeeld. Begin 14de eeuw wordt gestart met de bouw van de huidige Sint-Martinuskerk. Er wordt een korenhalle vermeld in 1362 en een lakenhalle in 1390. In de eerste helft van de 15de eeuw wordt het stadhuis gebouwd dat in 1616, na de brand van de stad in 1595, werd heropgebouwd.

De lokale burcht, gelegen achter de Sint-Martinuskerk en vermeld sinds 1376, was een belangrijke verdedigingspost in het grensgebied Henegouwen-Brabant. Precies door deze grensligging heeft Halle veel te lijden gehad onder belegeringen, plunderingen en verwoestingen, onder meer tijdens de oorlogen van Maximiliaan van Oostenrijk (15de eeuw), de belegering door de calvinisten (1580) en door de Franse legers (1677). Op het einde van de 17de eeuw heerst er bovendien een pestepidemie. Een geleidelijke heropleving komt er pas onder het bewind van keizerin Maria Theresia. De Franse overheersing aan het einde van de 18de eeuw is opnieuw een periode van verval voor Halle.

De vier belangrijkste invalswegen (Basiliekstraat, Bergensesteenweg, Ninoofsesteenweg en Brusselsesteenweg) verwijzen naar evenveel verdwenen stadspoorten (Bospoort, Bergenpoort, Sint-Catharinapoort en Brusselsepoort). Als gevolg van de verbreding en rechte trekking van de toegangswegen tijdens het Oostenrijks bewind verloren de stadswallen en –poorten reeds in de 18de eeuw hun betekenis, hoewel ze slechts geleidelijk uit het straatbeeld verdwenen. Het tracé van de opeenvolgende omwallingen is echter nog steeds herkenbaar aan het boogvormige verloop van straten met typische namen zoals Vestingsstraat, Sint-Katharinavest, Korte Vest en Arkenvest.

Een vergelijking van het plan van Deventer (1550) en de Ferrariskaart (1771-1778) met de huidige toestand leert dat het middeleeuwse stratenpatroon relatief goed bewaard bleef. Typerend voor Halle is het vrij kleine centrum met sterk aaneengesloten bebouwing en het ontbreken van een echt plein. De Grote Markt is in feite een verbreding van de hoofdstraat ter hoogte van de kerk en het stadhuis, terwijl het Oudstrijdersplein en het Possozplein relatief recente creaties zijn.

De aanleg van het kanaal Brussel-Charleroi en de spoorlijn Brussel-Bergen (1840) leidde vanaf 1866 tot een grote economische bloei en industriële expansie. Op korte tijd ontstaan verschillende nieuwe bedrijven, die op hun beurt toeleveringsbedrijven aantrokken. Aan het einde van de 20ste eeuw

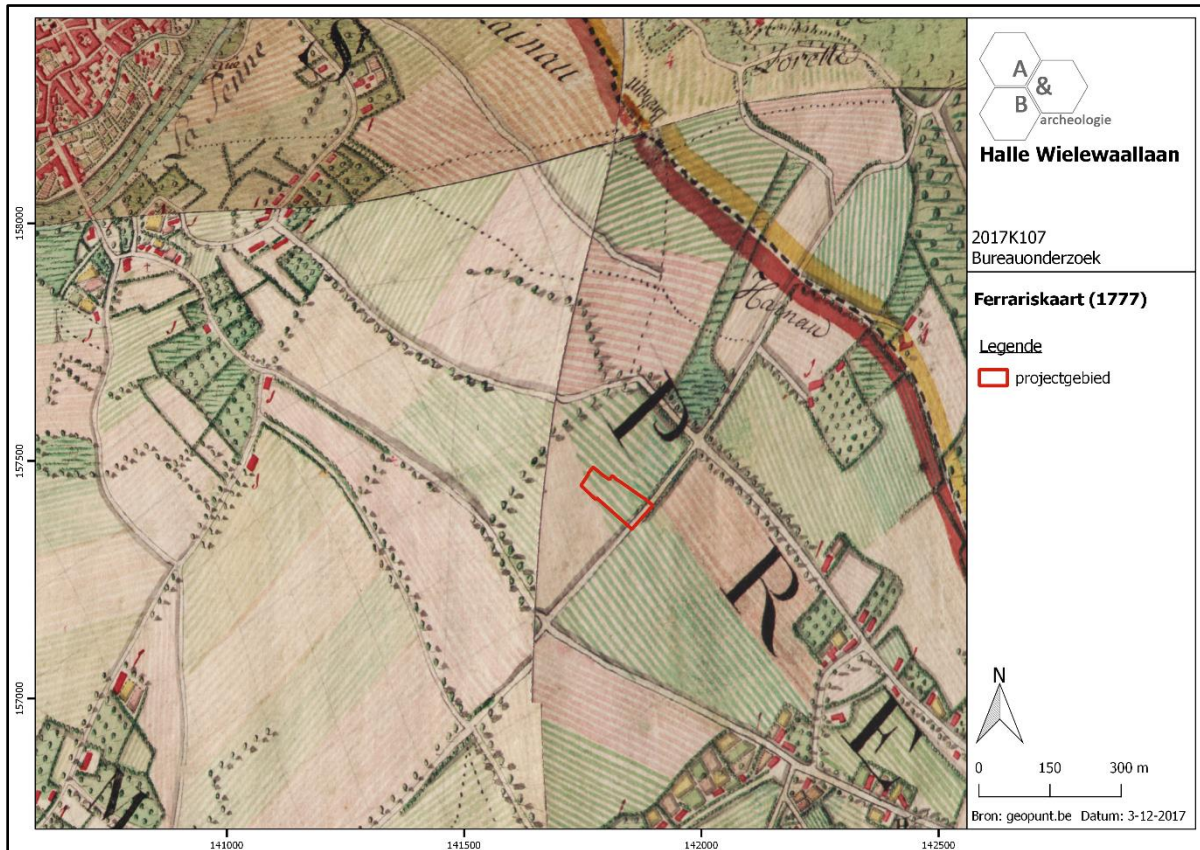
⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Halle* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121432> (geraadpleegd op 1 december 2017).

verlieten de meeste bedrijven de binnenstad. De industriële en economische expansie en de hiermee gepaard gaande demografische groei sinds het midden van de 19de eeuw resulteerde in een verder dichtbouwen van de oude binnenstad en een verkleinen van de wooneenheden. Op de gesloopte stadswallen verrezen identieke rijen arbeiderswoningen, terwijl op de terreinen van de talrijke schuttersgilden onder meer de meisjesschool van de zusters van het Heilig Hart (Parklaan, Handboogstraat) en de villa van de industrieel van Volsem (Basiliekstraat) werden opgetrokken.

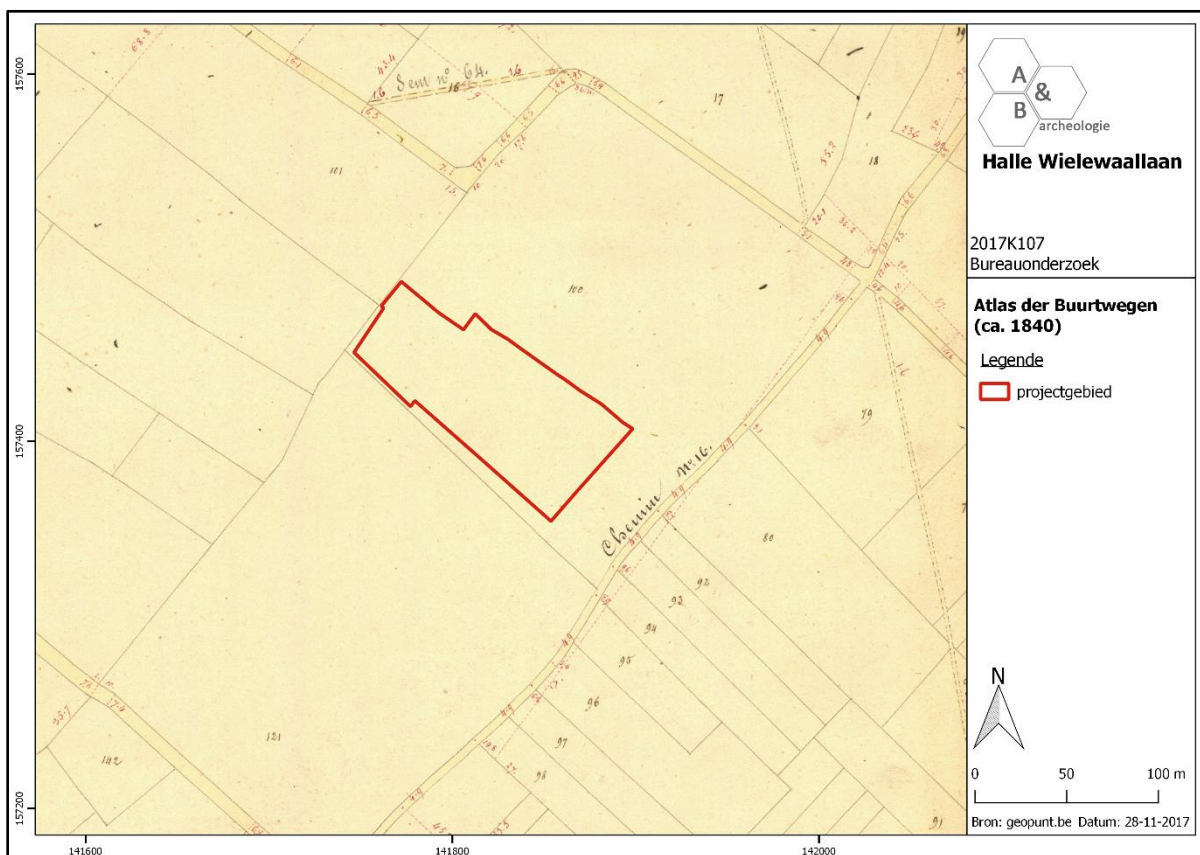
De grote 19de-eeuwse infrastructuurwerken (spoorweg, kanaal, nieuwe steenweg Brussel-Bergen) waren perifere ingrepen die de oude binnenstad vrijwel onberoerd lieten. In de onmiddellijke omgeving van de oude stad ontstonden nieuwe wijken met een vrijwel homogene bebouwing van eclectische of neoclassicistisch geïnspireerde burgerwoningen.

Het stadssilhouet van Halle wordt in eerste instantie bepaald door de overwegend gotische Sint-Martinuskerk met barokke lantaarn, waarnaar de belangrijkste wegen convergeren. De bebouwing van de binnenstad weerspiegelt hoofdzakelijk de economische bloei in de tweede helft van de 18de eeuw en in de 19de eeuw. Oudere bebouwing treft men slechts uitzonderlijk aan, tenzij in sterk verbouwde vorm, waarbij het oorspronkelijke silhouet met steile dakhelling schuilgaat achter een meestal bepleisterde voorzetgevel. De 18de eeuw is relatief goed vertegenwoordigd met een aantal rococo-gevels en –portieken alsook enkele merkwaardige classicistische gevels in blauwe hardsteen. Naast de talrijke statige neoclassicistische of eclectisch geïnspireerde burgerhuizen zijn het vooral de grote industriële vestigingen zoals de mouterij Van Roye, de brouwerij La Tour d'Or of de Molenborre die de 19de eeuw gestalte gaven. Opvallend is het gering aantal religieuze gebouwen die in deze periode in de binnenstad werden gebouwd.

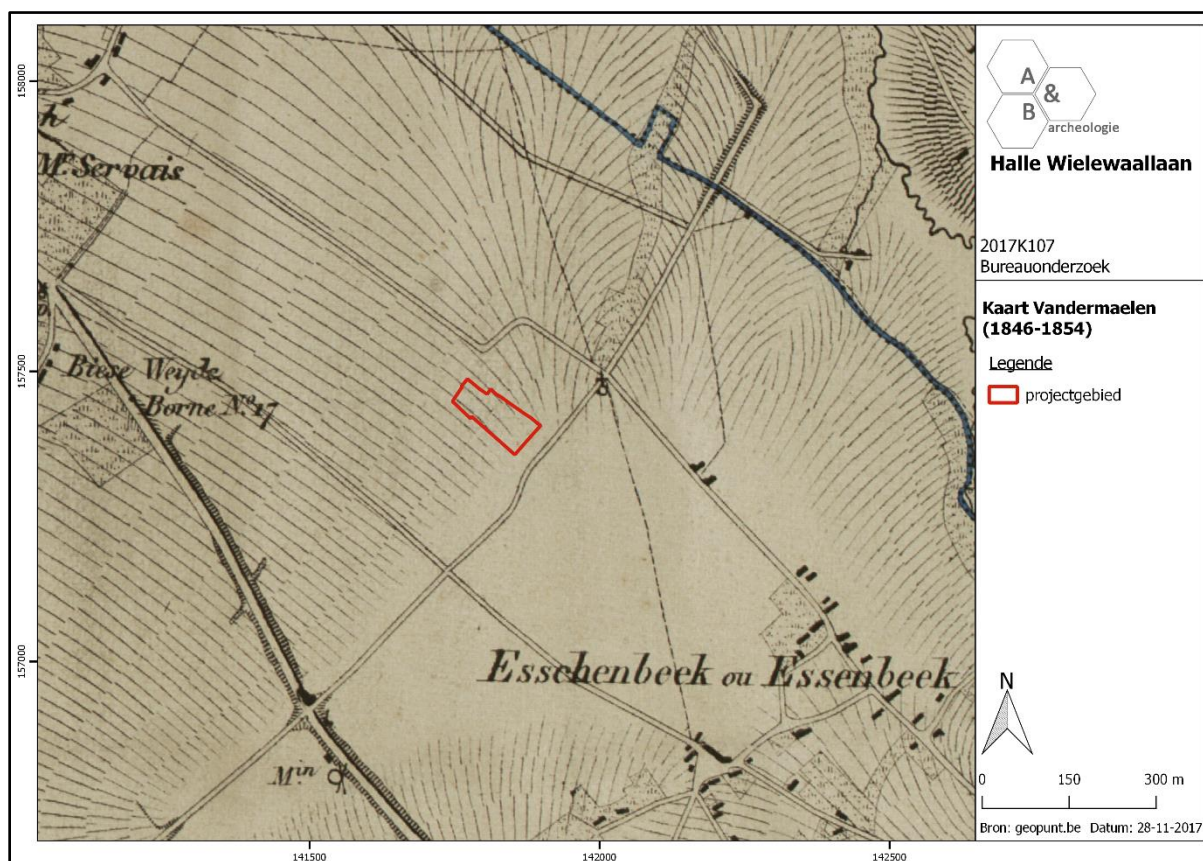
Het plangebied bevindt zich op enige afstand ten zuidoosten van het stadscentrum, buiten de stadsvesten. Op de oudst beschikbare betrouwbare cartografische bron, de Ferrariskaart uit ca. 1777, wordt de huidige Eugène Ysayestraat reeds aangegeven. Het plangebied is onbebouwd en vermoedelijk in gebruik als landbouwgebied. De directe omgeving is zeer landelijk, zonder bebouwing. Dezelfde situatie is afgebeeld op de 19de- en vroeg 20ste-eeuwse kaarten. Op de kaart van 1879 lijkt er een voetweg aanwezig op de locatie van de Wielewaallaan. Ten noorden van het plangebied worden langs de huidige Villalaan enkele gebouwen aangeduid. Op de luchtfoto van 1971 is ten westen van het plangebied een grote verkaveling te zien. Op het plangebied is op de oostelijke helft activiteit te zien, is dit mogelijk een groeve? Wegens gebrek aan detail op de foto kan dit niet met zekerheid gezegd worden. Op de latere luchtfoto's is meer detail te zien, waarbij de scherpe grens tussen het oostelijke en westelijke deel opvalt. In de noordoostelijke hoek zijn enkele gebouwtjes afgebeeld op de foto van 1979-1990, de rest van het oostelijke deel is nu grasland. De Villalaan is doorgetrokken tot aan de Ysayestraat en de bebouwing neemt toe. Op de foto van 2000-2003 zijn de 3 gebouwtjes afgebroken, wel is de loods die zich voorheen net ten oosten van het plangebied bevond uitgebreid tot in het plangebied. De westelijke zijde van de Villalaan is bijna volledig bebouwd. Enkele jaren later wordt de loods afgebroken en krijgt het plangebied het huidige uitzicht.

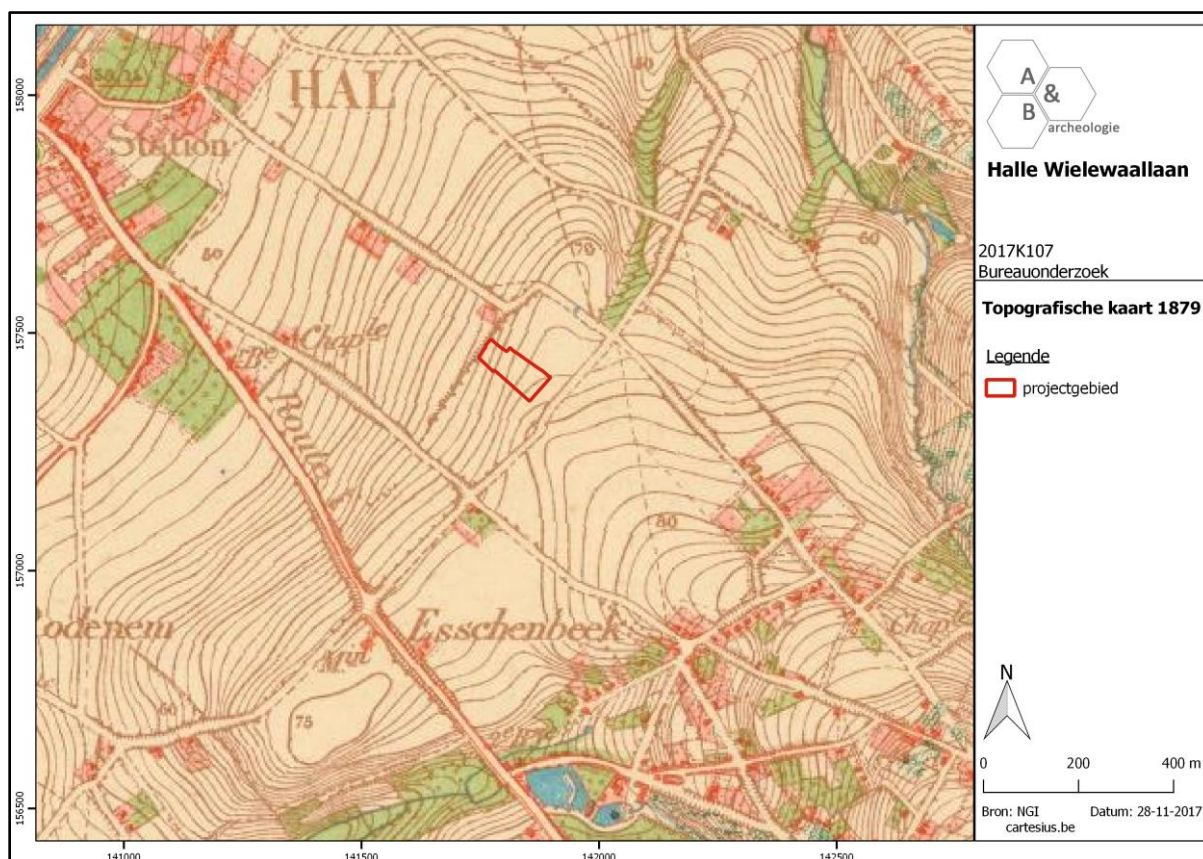
Figuur 16 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).

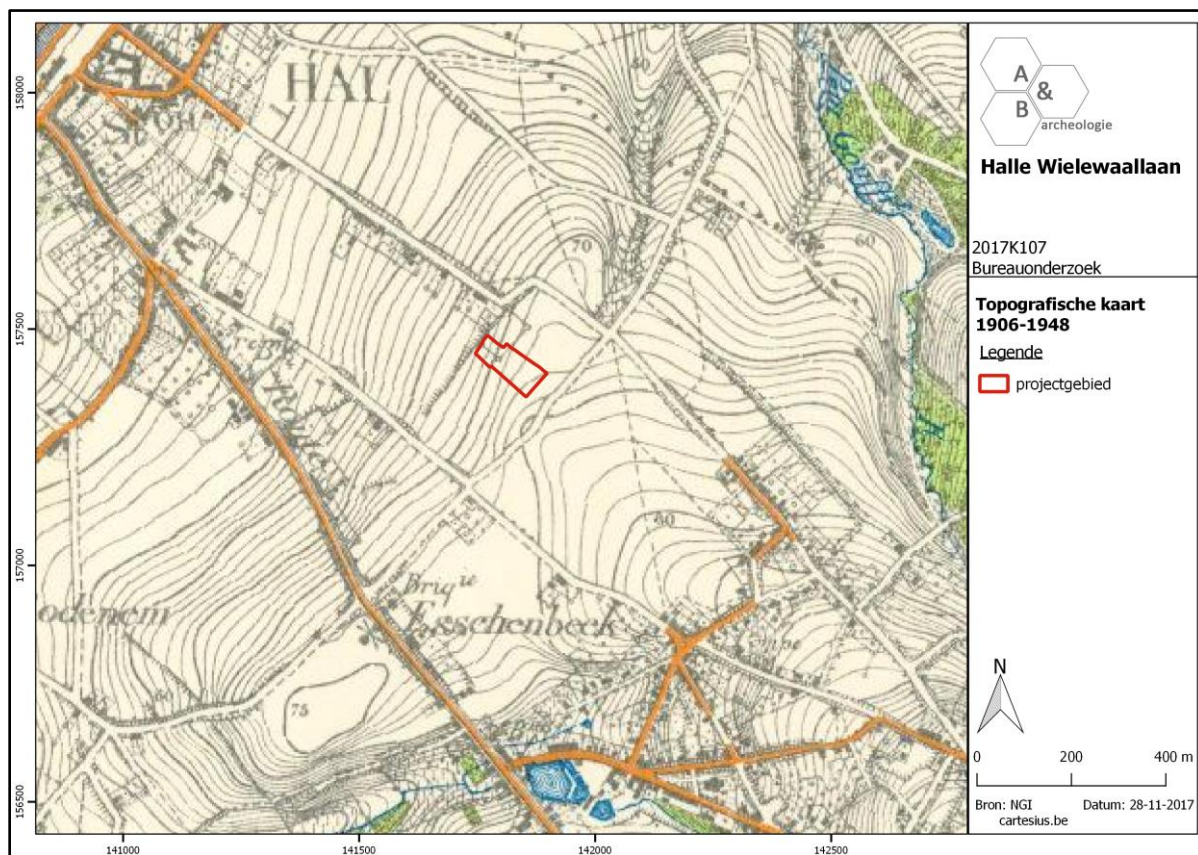
Figuur 17 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

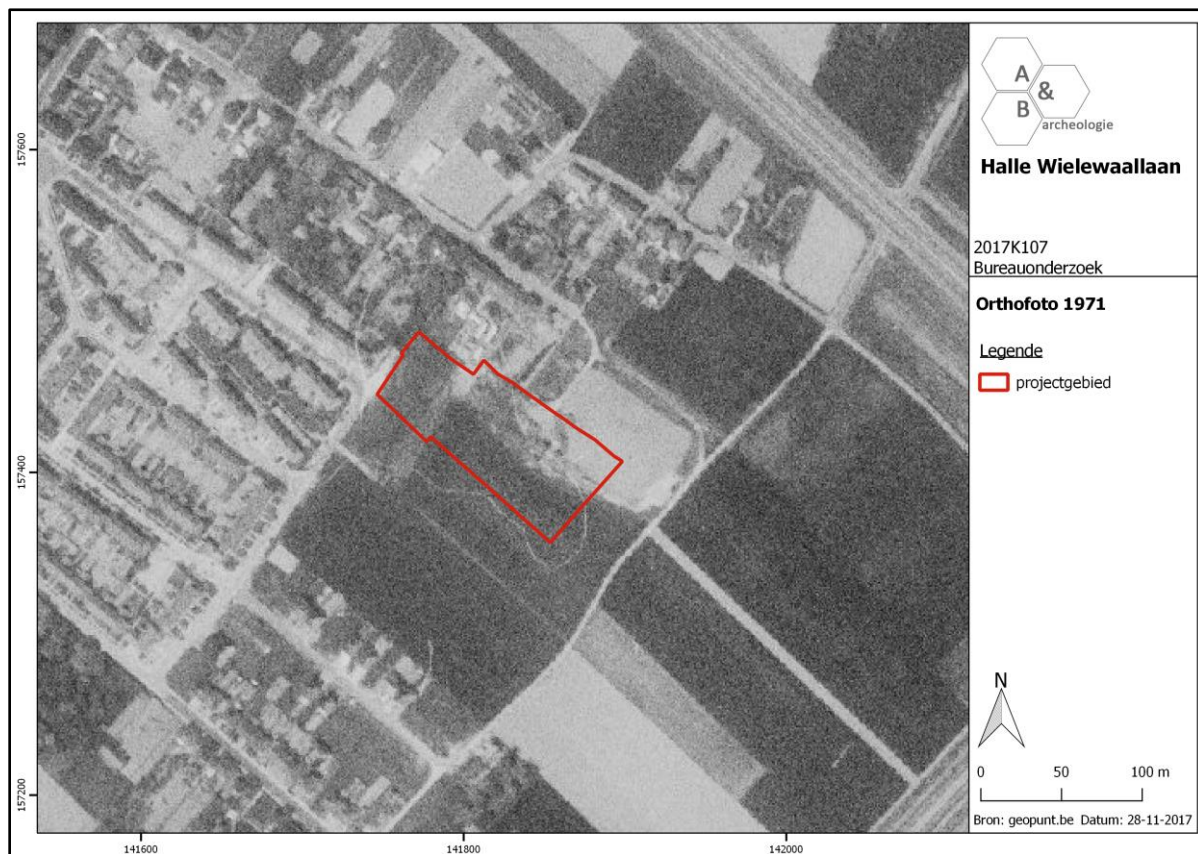
Figuur 18 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).

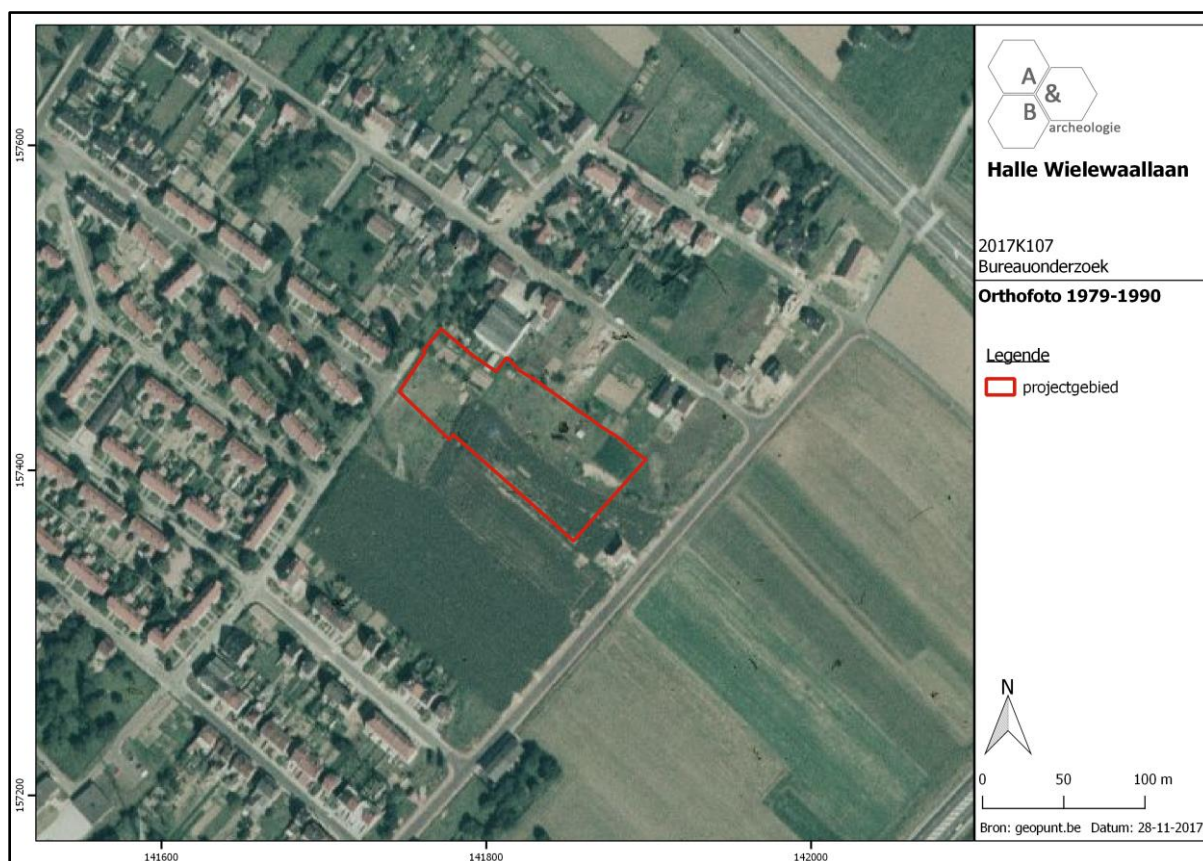
Figuur 19 Uitsnede uit de topografische kaart van 1879 (bron: cartesius.be en NGI).

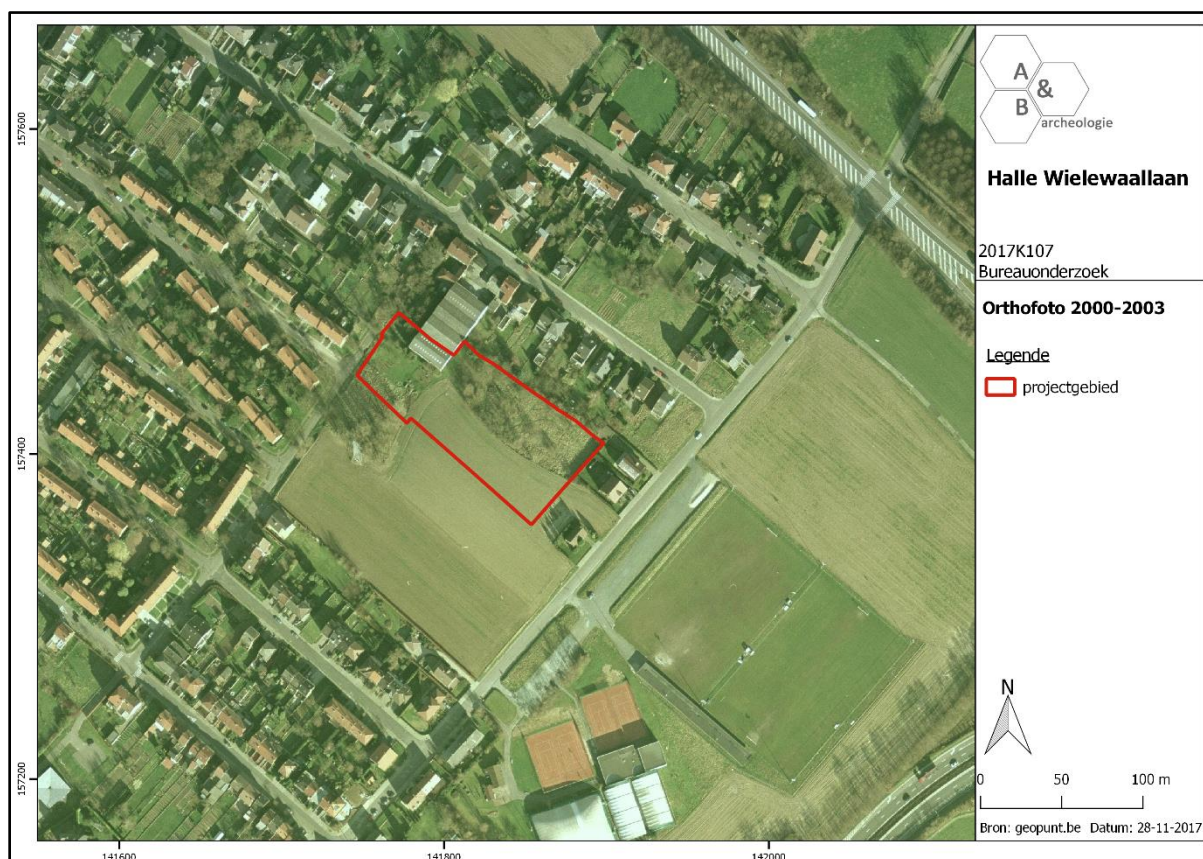
Figuur 20 Uitsnede uit de topografische kaart van 1906-1948 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 21 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 22 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

Figuur 23 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris worden in de omgeving van het plangebied enkele gekende archeologische sites aangeduid.

Ten oosten en noordoosten worden een aantal steentijdsites weergegeven. Op CAI Locatie 1482 werden bij een veldprospectie een concentratie lithisch materiaal uit het neolithicum gevonden (o.a. gepolijste bijl, splinters en scherven van bijlen pijlpunten) en minstens één scherf uit het midden-neolithicum. Een soortgelijke vondstconcentratie werd ook aangetroffen op CAI Locatie 161, maar de datering is absoluut niet zeker. Bij een proefsleuvenonderzoek langsheen de Villalaan ten noorden van het plangebied werd mesolithisch-neolithisch materiaal aangetroffen, alsook meerdere geweerveken uit de nieuwste tijd (CAI Locatie 165573). Het waren alle losse vondsten, er werden geen archeologische relevante sporen aangetroffen en het terrein werd vrijgegeven. De site is hierdoor opgenomen als Gebieden Geen Archeologie.

CAI Locatie 1481 wordt zeer vaag omschreven als 'bewoningssporen' uit de steentijd. Binnen deze afbakening bevindt zich CAI Locatie 1497, die 1967 werd opgegraven bij de werken voor de aanleg van de autosnelweg Brussel-Bergen. Er werd een niet-bewerkte silex knol uit het midden-neolithicum gevonden, maar belangrijker waren de Romeinse vondsten: een oortje van een bronzen pot, en vooral een Romeinse kelder, voorzien van een trap (2,15 bij 2,22m). De 2 resterende muren waren in zandsteen, de vloer bestond uit aangestampte klei. De bodem was bedekt met dakpanfragmenten en brokken van slijpstenen. Aangezien alle stadia van de bewerking werden gevonden, wordt het geïnterpreteerd als een atelier voor de productie van slijpstenen. De gebruikte steensoort was arkose van Tubize. De scherven zouden uit de periode tweede helft 2de-begin 3de eeuw dateren. Brandsporen zouden op een verwoesting in de 3de eeuw wijzen.

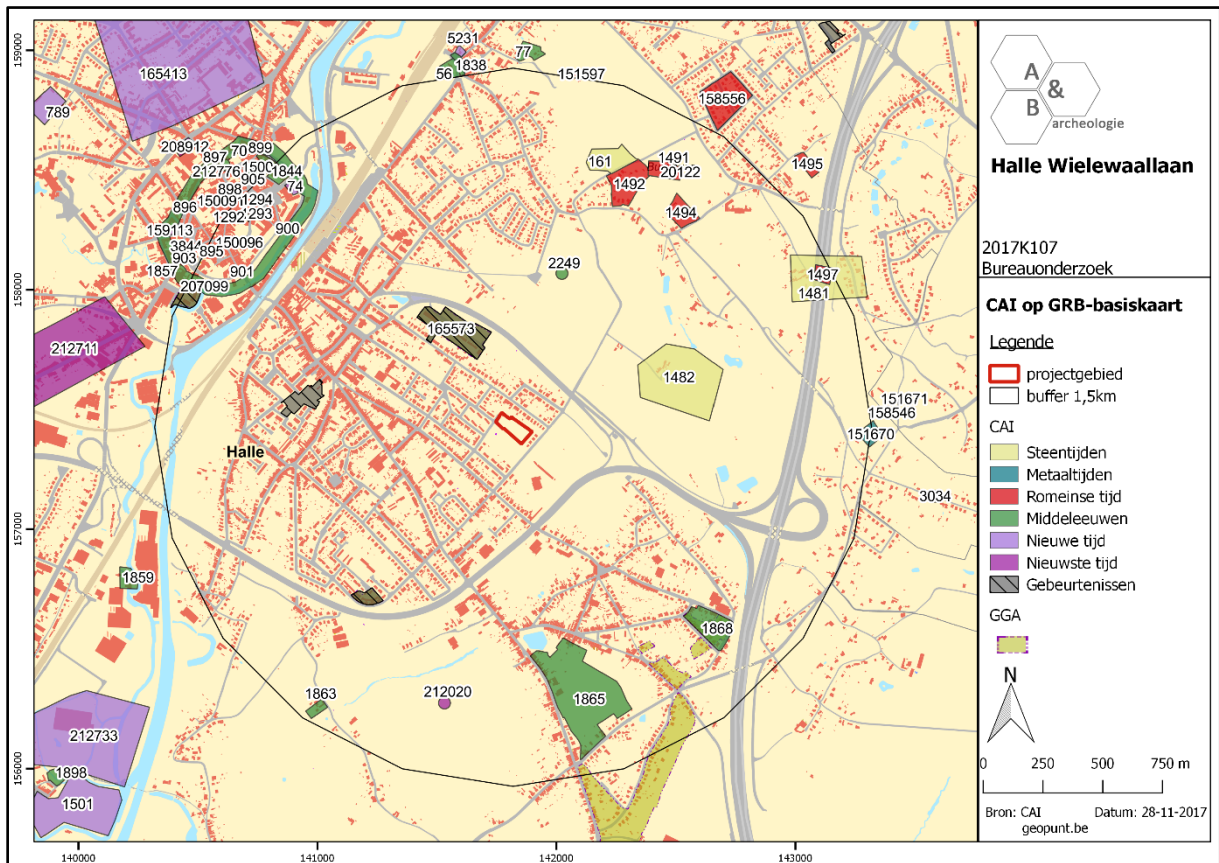
Ten noordwesten van deze laatste locatie zijn meerdere Romeinse vindplaatsen bekend:

- 1491: Grafheuvel uit de midden-Romeinse tijd, opgegraven in 1898-1901.
- 1492: Dakpanoven waarvan de basis bewaard is gebleven, opgegraven in 1899. Grote hoeveelheid tegulae en imbrices.
- 1494: Smidse of smelterij, opgegraven in 1905.
- 20122: Tegulae en aardewerk aangetroffen bij het uitgraven van funderingen.

De gekende middeleeuwse sites in de stad van Halle betreffen locaties die te maken hebben met de stadsontwikkeling, die minder relevant zijn voor het plangebied dat steeds buiten de stadsomwalling was gelegen. Ten zuiden van het plangebied worden volgende middeleeuwse sites aangegeven:

- 1863: Hoeve Resteleur, opklimmend tot de late middeleeuwen.
- 1865: Verdwenen Kasteel van Essenbeek. Het versterkte kasteel uit de late middeleeuwen, waarvan de toren instortte in 1878, zou teruggaan op een motte. Op heden is enkel de toegangspoort bewaard.
- 1868: Menselijke geraamten uit de late middeleeuwen (verdwenen kerk met kerkhof, of kerkhof voor pestlijders?).

Via metaaldetectie werden op CAI Locatie 212020 munten, knopen, gespen, kogels en loodjes uit WO II gevonden; CAI Locatie leverde een munt op uit 1450-1550.

Figuur 24 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Het plangebied bevindt zich op enige afstand ten zuidoosten van het stadscentrum, buiten de stadsvesten. Op de oudst beschikbare betrouwbare cartografische bron, de Ferrariskaart uit ca. 1777, wordt de huidige Eugène Ysayestraat reeds aangegeven. Het plangebied is onbebouwd en vermoedelijk in gebruik als landbouwgebied. De directe omgeving is zeer landelijk, zonder bebouwing. Dezelfde situatie is afgebeeld op de 19de- en vroeg 20ste-eeuwse kaarten. Op de kaart van 1879 lijkt er een voetweg aanwezig op de locatie van de Wielewaallaan. Het oostelijke deel van het plangebied, dat nu bebost is en een meter lager ligt dan het westelijke deel, zou volgens mondelinge informatie van buurtbewoners vroeger in gebruik zijn geweest als groeve of steenbakkerij. Concrete bewijzen hiervoor werden echter niet teruggevonden, ook niet na navraag bij de milieudienst van de stad. Op de luchtfoto van 1971 is op de oostelijke helft activiteit te zien, is dit mogelijk een groeve? Wegens gebrek aan detail op de foto kan dit niet met zekerheid gezegd worden. Op de latere luchtfoto's is meer detail te zien, waarbij de scherpe grens tussen het oostelijke en westelijke deel opvalt. In de noordoostelijke hoek zijn enkele gebouwtjes afgebeeld op de foto van 1979-1990, de rest van het oostelijke deel is nu grasland. De Villalaan is doorgetrokken tot aan de Ysayestraat en de bebouwing neemt toe. Op de foto van 2000-2003 zijn de 3 gebouwtjes afgebroken, wel is de loods die zich voorheen net ten oosten van het plangebied bevond uitgebreid tot in het plangebied. De westelijke zijde van de Villalaan is bijna volledig bebouwd. Enkele jaren later wordt de loods afgebroken en krijgt het plangebied het huidige uitzicht. Hoe de site er uit zag voor 1777 is niet gekend.

- Er werd op het terrein nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. In de ruime omgeving zijn er meerdere archeologische sites gekend, waarbij naast de (post)middeleeuwse vindplaatsen in en rond de stad vooral de Romeinse sites opvallen. Deze duiden zowel op bewoning, ambachtelijke activiteit als begraving in de regio in die periode. Een aantal artefacten steentijdsites zijn gekend in de omgeving, maar deze zijn het resultaat van veldprospecties en duiden niet op in situ vindplaatsen.

- Het plangebied bevindt zich buiten de Zennevallei, op hogere gronden ten oosten ervan. Het terrein kent een sterk dalend verloop van zuidoost naar noordwest en een zekere vorm van erosie. De bodem is een matig droge leembodem met textuur B horizont. Deze matig droge leemgronden vertonen een gleyhorizont op matige diepte. Deze bodems komen voor op hellingen of in de nabijheid van Tertiaire ontsluitingen, waar zich dan ook een substraat kan manifesteren.

- Deze gegevens tonen aan dat het projectgebied een bepaalde archeologische verwachting heeft. Ondanks de bestaande helling is er geen enkele reden om aan te nemen dat het plangebied niet zou gefrequentieerd zijn in het verleden, en de kans op het aantreffen van een archeologische site op deze locatie is niet onwaarschijnlijk. Gezien de landschappelijke ligging, de bodemgesteldheid, de archeologische context is er een kans dat er (een) site(s) met grondsporen uit het neolithicum, de metaaltijden, de Romeinse periode, de middeleeuwen en/of nieuwe tijden aanwezig is (zijn) binnen het plangebied. In situ bewaring van eventuele artefacten-steentijdsites wordt niet verwacht binnen

het plangebied. Er zijn geen aanwijzingen voor afgedekte archeologische niveaus; indien er artefacten steentijdsites aanwezig waren, dan zijn deze – gezien het vroegere landbouwgebruik op de site - opgenomen in de ploeglaag en verspreid geraakt. Er hebben geen gekende diepgaande verstoringen plaatsgevonden op het westelijke deel van het plangebied, waardoor kan verondersteld worden dat eventueel aanwezige archeologische sites met grondsporen een goede bewaring zullen hebben. Wel moet, gezien de ligging op een hellend terrein, rekening gehouden worden met een mogelijke invloed van erosie binnen de grenzen van het plangebied, die kan gezorgd hebben voor aftopping van de sporen. Op het oostelijke deel van het terrein zijn er sterke vermoedens dat er in het verleden een verstoring heeft plaats gevonden door het gebruik als groeve of steenbakkerij. Deze vermoedens zijn gebaseerd op mondelinge informatie, de lagere ligging met scherpe grens ten opzichte van het westelijke deel en de wazige luchtfoto van 1971, maar kunnen op basis van alleen het bureauonderzoek niet hard gemaakt worden.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

De begroeiing op het terrein wordt verwijderd. De site zal vervolgens verkaveld worden in 17 loten. De woningen betreffen halfopen of open bebouwing. Er wordt een interne wegenis aangelegd die voor ontsluiting zorgt naar de Wielewaallaan. Bij elke woning komt een tuin. Langsheen de interne wegenis wordt in het noorden een kleine groenzone met een wadi ingericht. Er kan vanuit gegaan worden dat de bodem van het totale plangebied ernstig verstoord zal worden: het voorafgaand rooien van de bomen, het bouwrijp maken van de percelen en allerhande werfverkeer, het optrekken van de woningen, het aanleggen van wegenis en nutsvoorzieningen en -leidingen en het inrichten van de tuinzones kent een diepe impact in de bodem en kan nefast zijn voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites. Het plangebied kent een bepaalde archeologische verwachting, maar op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de regio ten zuidoosten van de stad Halle, waar nog maar weinig gravend archeologisch onderzoek is verricht.

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

3.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

Hoewel er aanwijzingen zijn dat het oostelijke deel van de site reeds verstoord is door een mogelijk gebruik als groeve of steenbakkerij en de bodemkaart voor dit deel mogelijk niet accuraat is, wordt er geen landschappelijk bodemonderzoek geadviseerd. Er zijn geen specifieke aanwijzingen dat het terrein een verhoogd potentieel heeft naar steentijdsites. De bodemkundige vaststellingen en eventuele verstoringen kunnen gedaan worden tijdens het proefsleuvenonderzoek (dat wel wordt geadviseerd, zie verder). De kosten-batenanalyse om hiervoor een aparte onderzoeksfase in te lassen, zou negatief uitvallen.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De top laag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

3.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden

worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet noodzakelijk om uit te voeren. Er zijn geen specifieke aanwijzingen dat het terrein een verhoogd potentieel heeft naar steentijdsites.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.

Gezien de aard van de site en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven noodzakelijk. Ook naar kosten-batenanalyse is deze onderzoeksmethode te prefereren. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen. Dit proefsleuvenonderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, aangezien de verkaveling pas ontwikkeld wordt onder opschortende voorwaarde van het verkrijgen van een vergunning, en ook omdat eerst de aanwezige begroeiing moet gerooid worden.

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Het plangebied bevindt zich op enige afstand ten zuidoosten van het stadscentrum, buiten de stadsvesten. Op de oudst beschikbare betrouwbare cartografische bron, de Ferrariskaart uit ca. 1777, wordt de huidige Eugène Ysayestraat reeds aangegeven. Het plangebied is onbebouwd en vermoedelijk in gebruik als landbouwgebied. De directe omgeving is zeer landelijk, zonder bebouwing. Dezelfde situatie is afgebeeld op de 19de- en vroeg 20ste-eeuwse kaarten. Op de kaart van 1879 lijkt er een voetweg aanwezig op de locatie van de Wielewaallaan. Het oostelijke deel van het plangebied, dat nu bebost is en een meter lager ligt dan het westelijke deel, zou volgens mondelinge informatie van buurtbewoners vroeger in gebruik zijn geweest als groeve of steenbakkerij. Concrete bewijzen hiervoor werden echter niet teruggevonden, ook niet na navraag bij de milieudienst van de stad. Op de luchtfoto van 1971 is op de oostelijke helft activiteit te zien, is dit mogelijk een groeve? Wegens gebrek aan detail op de foto kan dit niet met zekerheid gezegd worden. Op de latere luchtfoto's is meer detail te zien, waarbij de scherpe grens tussen het oostelijke en westelijke deel opvalt. In de noordoostelijke hoek zijn enkele gebouwtjes afgebeeld op de foto van 1979-1990, de rest van het oostelijke deel is nu grasland. De Villalaan is doorgetrokken tot aan de Ysayestraat en de bebouwing neemt toe. Op de foto van 2000-2003 zijn de 3 gebouwtjes afgebroken, wel is de loods die zich voorheen net ten oosten van het plangebied bevond uitgebreid tot in het plangebied. De westelijke zijde van de Villalaan is bijna volledig bebouwd. Enkele jaren later wordt de loods afgebroken en krijgt het plangebied het huidige uitzicht. Hoe de site er uit zag voor 1777 is niet gekend. Er werd op het terrein nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. In de ruime omgeving

zijn er meerdere archeologische sites gekend, waarbij naast de (post)midleleeuwse vindplaatsen in en rond de stad vooral de Romeinse sites opvallen. Deze duiden zowel op bewoning, ambachtelijke activiteit als begraving in de regio in die periode. Een aantal artefacten steentijdsites zijn gekend in de omgeving, maar deze zijn het resultaat van veldprospecties en duiden niet op in situ vindplaatsen.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Er hebben geen gekende diepgaande verstoringen plaatsgevonden op het westelijke deel van het plangebied, waardoor kan verondersteld worden dat eventueel aanwezige archeologische sites met grondsporen een goede bewaring zullen hebben. Wel moet, gezien de ligging op een hellend terrein, rekening gehouden worden met een mogelijke invloed van erosie binnen de grenzen van het plangebied, die kan gezorgd hebben voor aftopping van de sporen. Op het oostelijke deel van het terrein zijn er sterke vermoedens dat er in het verleden een verstoring heeft plaats gevonden door het gebruik als groeve of steenbakkerij. Deze vermoedens zijn gebaseerd op mondelinge informatie, de lagere ligging met scherpe grens ten opzichte van het westelijke deel en de wazige luchtfoto van 1971, maar kunnen op basis van alleen het bureauonderzoek niet hard gemaakt worden.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Zie hierboven

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

De begroeiing op het terrein wordt verwijderd. De site zal vervolgens verkaveld worden in 17 loten. De woningen betreffen halfopen of open bebouwing. Er wordt een interne wegenis aangelegd die voor ontsluiting zorgt naar de Wielewaallaan. Bij elke woning komt een tuin. Langsheen de interne wegenis wordt in het noorden een kleine groenzone met een wadi ingericht. Er kan vanuit gegaan worden dat de bodem van het totale plangebied ernstig verstoord zal worden: het voorafgaand rooien van de bomen, het bouwrijp maken van de percelen en allerhande werfverkeer, het optrekken van de woningen, het aanleggen van wegenis en nutsvoorzieningen en -leidingen en het inrichten van de tuinzones kent een diepe impact in de bodem en kan nefast zijn voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Er dient een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven uitgevoerd te worden over het volledige plangebied. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een opgraving, over een deel of volledig het terrein, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen. De modaliteiten van het proefsleuvenonderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen. Dit proefsleuvenonderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, aangezien de verkaveling pas ontwikkeld wordt onder opschortende voorwaarde van het verkrijgen van een vergunning, en ook omdat eerst de aanwezige begroeiing moet gerooid worden.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een verkavelingsvergunning te Halle Wielewaallaan (provincie Vlaams-Brabant), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het plangebied, 8749m² groot, bevindt zich ten zuidoosten van de stadskern van Halle, tussen de Wielewaallaan in het noordwesten en de Eugène Ysayestraat in het zuidoosten. Het westelijke deel van de site is in gebruik als landbouwgrond, het oostelijke deel is begroeid met bomen. Langs de Wielewaallaan is een strook grasland met daarin enkele bomen aanwezig. Boven deze strook bevinden zich hoogspanningskabels. Er staan geen gebouwen op het plangebied. Het oostelijke deel zou volgens mondelinge informatie van buurtbewoners vroeger in gebruik zijn geweest als groeve of steenbakkerij. Concrete bewijzen hiervoor werden echter niet teruggevonden, ook niet na navraag bij de milieudienst van de stad en na een eerder uitgevoerd verkennend bodemonderzoek.

Het plangebied bevindt zich op enige afstand ten zuidoosten van het stadscentrum, buiten de stadsvesten. Op de oudst beschikbare betrouwbare cartografische bron, de Ferrariskaart uit ca. 1777, wordt de huidige Eugène Ysayestraat reeds aangegeven. Het plangebied is onbebouwd en vermoedelijk in gebruik als landbouwgebied. De directe omgeving is zeer landelijk, zonder bebouwing. Dezelfde situatie is afgebeeld op de 19de- en vroeg 20ste-eeuwse kaarten. Op de kaart van 1879 lijkt er een voetweg aanwezig op de locatie van de Wielewaallaan. Het oostelijke deel van het plangebied, dat nu bebost is en een meter lager ligt dan het westelijke deel, zou volgens mondelinge informatie van buurtbewoners vroeger in gebruik zijn geweest als groeve of steenbakkerij. Concrete bewijzen hiervoor werden echter niet teruggevonden, ook niet na navraag bij de milieudienst van de stad. Op de luchtfoto van 1971 is op de oostelijke helft activiteit te zien, is dit mogelijk een groeve? Wegens gebrek aan detail op de foto kan dit niet met zekerheid gezegd worden. Op de latere luchtfoto's is meer detail te zien, waarbij de scherpe grens tussen het oostelijke en westelijke deel opvalt. In de noordoostelijke hoek zijn enkele gebouwtjes afgebeeld op de foto van 1979-1990, de rest van het oostelijke deel is nu grasland. De Villalaan is doorgetrokken tot aan de Ysayestraat en de bebouwing neemt toe. Op de foto van 2000-2003 zijn de 3 gebouwtjes afgebroken, wel is de loods die zich voorheen net ten oosten van het plangebied bevond uitgebreid tot in het plangebied. De westelijke zijde van de Villalaan is bijna volledig bebouwd. Enkele jaren later wordt de loods afgebroken en krijgt het plangebied het huidige uitzicht. Hoe de site er uit zag voor 1777 is niet gekend. Er werd op het terrein nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. In de ruime omgeving zijn er meerdere archeologische sites gekend, waarbij naast de (post)midleleeuwse vindplaatsen in en rond de stad vooral de Romeinse sites opvallen. Deze duiden zowel op bewoning, ambachtelijke activiteit als begraving in de regio in die periode. Een aantal artefacten steentijdsites zijn gekend in de omgeving, maar deze zijn het resultaat van veldprospecties en duiden niet op in situ vindplaatsen. Het plangebied bevindt zich buiten de Zennevallei, op hogere gronden ten oosten ervan. Het terrein kent een sterk dalend verloop van zuidoost naar noordwest en een zekere vorm van erosie. De bodem is een matig droge leembodem met textuur B horizont. Deze matig droge leemgronden vertonen een gleyhorizont op matige diepte. Deze bodems komen voor op hellingen of in de nabijheid van Tertiaire ontsluitingen, waar zich dan ook een substraat kan manifesteren.

Deze gegevens tonen aan dat het projectgebied een bepaalde archeologische verwachting heeft. Ondanks de bestaande helling is er geen enkele reden om aan te nemen dat het plangebied niet zou gefrequentieerd zijn in het verleden, en de kans op het aantreffen van een archeologische site op deze locatie is niet onwaarschijnlijk. Gezien de landschappelijke ligging, de bodemgesteldheid, de archeologische context is er een kans dat er (een) site(s) met grondsporen uit het neolithicum, de metaaltijden, de Romeinse periode, de middeleeuwen en/of nieuwe tijden aanwezig is (zijn) binnen het plangebied. In situ bewaring van eventuele artefacten-steentijdsites wordt niet verwacht binnen het plangebied. Er zijn geen aanwijzingen voor afgedekte archeologische niveaus; indien er artefacten steentijdsites aanwezig waren, dan zijn deze – gezien het vroegere landbouwgebruik op de site - opgenomen in de ploeglaag en verspreid geraakt. Er hebben geen gekende diepgaande verstoringen plaatsgevonden op het westelijke deel van het plangebied, waardoor kan verondersteld worden dat eventueel aanwezige archeologische sites met grondsporen een goede bewaring zullen hebben. Wel moet, gezien de ligging op een hellend terrein, rekening gehouden worden met een mogelijke invloed van erosie binnen de grenzen van het plangebied, die kan gezorgd hebben voor aftopping van de sporen. Op het oostelijke deel van het terrein zijn er sterke vermoedens dat er in het verleden een verstoring heeft plaats gevonden door het gebruik als groeve of steenbakkerij. Deze vermoedens zijn gebaseerd op mondelinge informatie, de lagere ligging met scherpe grens ten opzichte van het westelijke deel en de wazige luchtfoto van 1971, maar kunnen op basis van alleen het bureauonderzoek niet hard gemaakt worden.

De begroeiing op het terrein wordt verwijderd. De site zal vervolgens verkaveld worden in 17 loten. De woningen betreffen halfopen of open bebouwing. Er wordt een interne wegenis aangelegd die voor ontsluiting zorgt naar de Wielewaallaan. Bij elke woning komt een tuin. Langsheen de interne wegenis wordt in het noorden een kleine groenzone met een wadi ingericht. Er kan vanuit gegaan worden dat de bodem van het totale plangebied ernstig verstoord zal worden: het voorafgaand rooien van de bomen, het bouwrijp maken van de percelen en allerhande werfverkeer, het optrekken van de woningen, het aanleggen van wegenis en nutsvoorzieningen en -leidingen en het inrichten van de tuinzones kent een diepe impact in de bodem en kan nefast zijn voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites. Het plangebied kent een bepaalde archeologische verwachting, maar op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de regio ten zuidoosten van de stad Halle, waar nog maar weinig gravend archeologisch onderzoek is verricht.

Gezien de aard van de site en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven noodzakelijk. Ook naar kosten-batenanalyse is deze onderzoeksmethode te prefereren. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen. Dit proefsleuvenonderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, aangezien de verkaveling pas ontwikkeld wordt onder opschortende voorwaarde van het verkrijgen van een vergunning, en ook omdat eerst de aanwezige begroeiing moet gerooid worden.

5. Bibliografie

- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <https://www.google.be/maps>
- ENVIROSOIL NV, Verkennend bodemonderzoek. Bouwbedrijven Durabrik. Wielewaallaan – 1500 Halle, Mei 2017, EB1704/051.

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2016 (bron: geopunt.be).....	7
Figuur 2 Zicht vanuit het noordwesten op een deel van het plangebied, gezien vanuit de Wielewaallaan (bron: https://www.google.be/maps).	8
Figuur 3 Zicht vanuit het zuidwesten op de hoogspanningslijn die over het plangebied loopt, gezien vanuit de E. Ysayestraat. Het plangebied bevindt zich achter de woning rechts op de foto, de gronden op de voorgrond behoren hier niet toe (bron: https://www.google.be/maps).	8
Figuur 4 Uitsnede uit het verkavelingsplan (bron: initiatiefnemer).	9
Figuur 5 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	10
Figuur 6 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	11
Figuur 7 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).	11
Figuur 8 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)... ..	12
Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).	13
Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, meer in detail (bron: geopunt.be).	13
Figuur 11 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).	14
Figuur 12 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).	15
Figuur 13 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	16
Figuur 14 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	16
Figuur 15 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	17
Figuur 16 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).	20
Figuur 17 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	20
Figuur 18 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).	21
Figuur 19 Uitsnede uit de topografische kaart van 1879 (bron: cartesius.be en NGI).	21
Figuur 20 Uitsnede uit de topografische kaart van 1906-1948 (bron: cartesius.be en NGI).	22
Figuur 21 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).....	22
Figuur 22 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).	23
Figuur 23 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).	23
Figuur 24 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).	25

Bijlage: Verkavelingsplan (bron: initiatiefnemer)

